

Natuurwaardenonderzoek

inclusief natuurtoets en 'nee, tenzij-toets'

Recreatiepark De Thijmse Berg

gemeente Rhenen



december 2009

In opdracht van de Gemeente Rhenen



van den Bijtel ecologisch onderzoek

Natuurwaardenonderzoek

inclusief natuurtoets en 'nee, tenzij-toets'

Recreatiepark De Thijmse Berg

gemeente Rhenen

In opdracht van de Gemeente Rhenen

Tekst:	H.J.V. van den Bijtel
Fotografie	H.J.V. van den Bijtel (HB), J. van der Greef (JG) & H. van de Vendel (HV)
Beopublicatie:	200941
December 2009	
Omslagfoto:	
Grote foto:	ingang aan de westzijde van het bestaande park ter hoogte van de gewenste uitbreidingslocatie (HV)
Inzet:	eekhoorn (JG)



van den Bijtel ecologisch onderzoek

Uilenkamp 22

3972 XS Driebergen-Rijsenburg

tel./fax 0343 – 521021

e-mail h.j.v.vdbijtel@planet.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opdracht	1
1.3	Onderzoek	2
2	Gebiedsbeschrijving	4
2.1	Ligging en begrenzing	4
2.2	Inrichting en gebruik	4
2.3	Bodem	5
2.4	Water	6
2.5	Planologische status	6
3	Bescherming van soorten en leefgebieden: wet- en regelgeving	7
3.1	Bescherming van de wilde flora en fauna	7
3.2	De Flora- en Faunawet	7
3.2.1	De Flora- en Faunawet en ruimtelijke ontwikkelingen	7
3.2.2	De ontheffing	8
3.2.3	Nieuwe jurisprudentie	9
3.3	De bescherming van de EHS in de Structuurvisie	10
3.4	Verblijfsrecreatieterreinen en de EHS	12
4	Resultaten van het onderzoek	15
4.1	Vegetatie	15
4.2	Flora	16
4.3	Fauna	17
4.3.1	Zoogdieren	17
4.3.2	Vogels	19
4.3.3	Reptielen en amfibieën	21
4.3.4	Insecten	23
5	De resultaten in het licht van de Flora- en Faunawet: de natuurtoets	26
5.1	Beschermde soorten	26
5.2	Effecten van de plannen op de aanwezige soorten	28
5.3	Effecten van de plannen op de strikter beschermde soorten	28
5.4	Is een ontheffing nodig?	31
6	De plannen en het nee, tenzij-beginsel: de nee, tenzij-toets	33
6.1	Wezenlijke waarden en kenmerken	33
6.2	Effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken	34
6.2.1	Bijzondere ecologische kwaliteit	34
6.2.2	Aaneengeslotenheid en robuustheid	35
6.2.3	Bijzondere soorten	35
6.2.4	Essentiële verbindingen	36
6.2.5	Samenvattend	37
7	Maatregelen	38
7.1	Aanbevelingen voor beheer en inrichting op de gewenste uitbreidingslocatie	38
7.2	Aanbevelingen voor beheer en inrichting op de alternatieve uitbreidingslocatie	38
7.3	Aanbevelingen voor beheer en inrichting op het bestaande park	38
7.4	Natuurwinst	39
8	Conclusies	40
8.1	Conclusies aangaande de Flora- en Faunawet	40
8.2	Conclusies aangaande de bescherming van de EHS	40
8.3	Natuurwinst	41
9	Geraadpleegde literatuur	42

Bijlage

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Om ook in de toekomst een rendabele exploitatie van het bedrijf mogelijk te maken wil de eigenaar van het Recreatiepark De Thijmse Berg in Rhenen het bestaande terrein uitbreiden. Omdat de beoogde uitbreidingslocatie, evenals het bestaande park, in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt, is voor de planontwikkeling een ecologisch onderzoek nodig waarvan de uitkomsten kunnen worden gebruikt voor een natuurtoets in het kader van de Flora- en Faunawet en een zogenaamde nee, tenzij-toets in het kader van de bescherming van de EHS. Deze laatste toets is verplicht voor nieuwe ontwikkelingen in terreinen die zijn gelegen in of grenzen aan de EHS. De uitkomsten van het onderzoek en van beide toetsen kunnen worden gebruikt als bouwstenen voor het 'integraal plan' waarin zowel de kwaliteitsslag voor de verblijfsrecreatie als die voor de natuur duidelijk wordt aangetoond.

1.2 De opdracht

In september 2008 is door de gemeente Rhenen opdracht gegeven tot het uitvoeren van een ecologisch onderzoek op het huidige park, de gewenste uitbreidingslocatie en een alternatieve uitbreidingslocatie. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zijn voor de uitbreidingslocaties een natuurtoets en een nee, tenzij-toets uitgevoerd en is een analyse gemaakt van de mogelijkheden tot het realiseren van natuurwinst.



De gewenste uitbreidingslocatie voor Recreatiepark De Thijmse Berg ligt in een middeloud grove dennenbos met veel opslag van ruwe berk en zomereik. De kruidlaag bestaat uit een hoge, vrijwel gesloten begroeiing van blauwe bosbes (HB)

De natuurtoets moet antwoord geven op de volgende vragen:

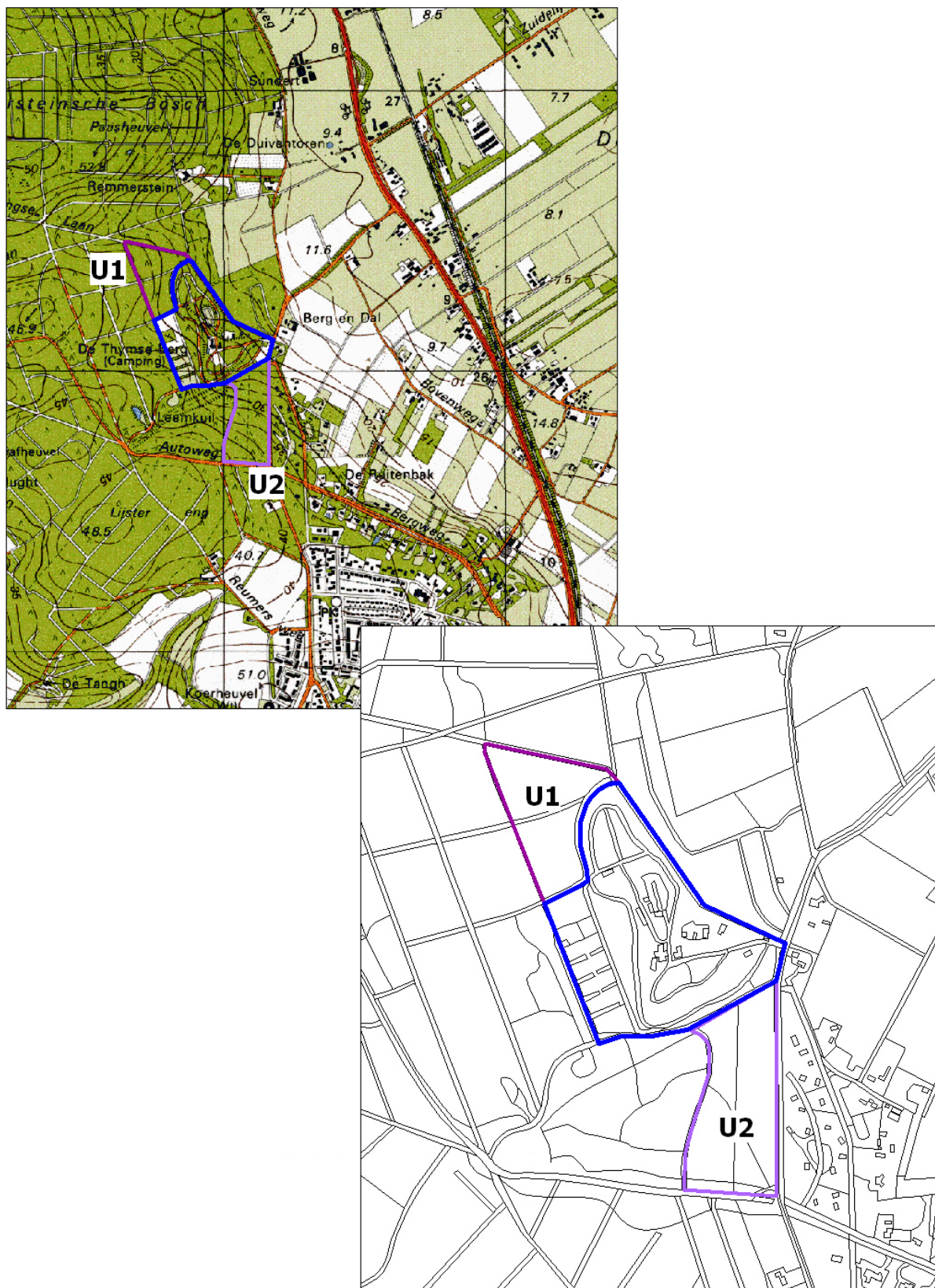
- Welke (leefgebieden van) beschermde soorten komen in en nabij het plangebied voor? Deze inventarisatiegegevens dienen geïnterpreteerd te worden met het oog op de bepalingen van de Flora- en Faunawet.
- Heeft het plan significante negatieve gevolgen in de zin van de Flora- en Faunawet voor deze soorten en/of hun leefgebieden? Met andere woorden; moet er een ontheffing worden aangevraagd van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet? En als dat het geval is, kan redelijkerwijs worden verwacht dat die ontheffing ook wordt verleend?
- Als er sprake is van maatregelen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet, welke randvoorwaarden moeten dan in acht worden genomen opdat redelijkerwijs ontheffing mogelijk is voor (streng) beschermde soorten?
- Hoe kunnen ingrepen die schade opleveren aan beschermde soorten worden voorkomen, gemitigeerd of gecompenseerd? Moet en zo ja kan het plan worden aangepast opdat redelijkerwijs ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet mogelijk is?

De nee, tenzij-toets omvat:

- een analyse van de effecten van de plannen op de wezenlijke waarden en kenmerken van de Ecologische Hoofdstructuur;
- onder de wezenlijke kenmerken en waarden worden verstaan:
 - o kwaliteit van het ecosysteem
 - o aaneengeslotenheid en robuustheid
 - o bijzondere soorten
 - o verbindingen
- de effecten van de plannen op de wezenlijke waarden en kenmerken worden onder andere getoetst aan de hand van de volgende onderliggende factoren:
 - o de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit (systemen en soorten);
 - o geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
 - o de waterhuishouding (grond- en oppervlaktewater);
 - o de kwaliteit van bodem, water, lucht, rust, stilte, donkerte, openheid, e.a.;
 - o de landschapsstructuur en belevingswaarde.
- de mogelijkheden de effecten te minimaliseren of op te heffen, en daaraan gekoppeld aanbevelingen voor het treffen van eventuele mitigerende maatregelen, en
- eventuele randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het gebied vanuit ecologische motieven.

1.3 Het onderzoek

In de periode maart-oktober 2009 zijn tien, deels gecombineerde, bezoeken, aan het plangebied gebracht. Deze bezoeken vonden 's ochtends zeer vroeg, 's middags en 's avonds plaats. In de late avond en zeer vroege ochtend is met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) onderzoek gedaan naar het voorkomen en de aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) vleermuizen. Tijdens de bezoeken in de ochtend en de middag is onderzoek verricht naar planten, zoogdieren (nesten, sporen), vogels en overige soorten (met de nadruk op reptielen).



Figuur 1. Ligging en begrenzing van Recreatiepark De Thijmse Berg
Het bestaande park is blauw omlijnd, de gewenste uitbreidingslocatie (U1)
en de alternatieve uitbreidingslocatie (U2) zijn paars omlijnd
Schaal overzichtskaart 1 : 20.000
Schaal detailkaart 1 : 10.000
Copyright 2004 Dienst voor het Kadaster en Openbare Registers, Apeldoorn

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Ligging en begrenzing

Recreatiepark De Thijmse Berg ligt aan de noordrand van de Utrechtse Heuvelrug, op ongeveer zeshonderd meter ten noordwesten van de bebouwde kom van Rhenen (figuur 1). Aan de noordzijde grenst het terrein aan de bossen van het landgoed Remmerstein en aan de oostzijde aan de Nieuwe Veenendaalseweg met ten oosten daarvan een strook met verspreide bebouwing en agrarische gronden. Aan de zuid- en westzijde grenst het terrein aan een bosgebied dat in eigendom is van de gemeente Rhenen.

Het bestaande park heeft een oppervlak van ca. 10,1 ha. De gewenste uitbreidingslocatie ligt in een bosperceel met een oppervlak van 3,2 ha en de alternatieve uitbreidingslocatie ligt in een bosperceel met een oppervlakte van 4,6 ha.

2.2 Inrichting en gebruik

Het bestaande park ligt ten dele in een oude groeve met als gevolg dat er grote hoogteverschillen aanwezig zijn. Op het park zijn 220 vaste jaarplaatsen met stacaravans of chalets en 50 toeristische plaatsen aanwezig. Rondom veel stacaravans en chalets zijn tuintjes aangelegd met tal van uitheemse en gecultiveerde soorten, onder andere coniferen, laurierkers en skimmia. De gronden tussen de jaarplaatsen zijn veelal begroeid met bos. Dit bos bestaat afwisselend uit naaldbout (douglasspar, grove den, Japanse lariks en zwarte den) en loofhout (beuk, ruwe berk en zomereik). De kampeervelden aan de westzijde van het park bestaan uit grasland dat regelmatig wordt gemaaid. Ze worden omzoomd door relatief jonge bossingels van voornamelijk eik en berk en verschillende struiken, zoals Gelderse roos, hazelaar en wilde lijsterbes.



Beeld van Recreatiepark De Thijmse Berg (HV)

In het hart van het park ligt restaurant 't Paviljoen met daarnaast een verwarmd buiten-zwembad. Aan de westzijde van het park ligt een tennisbaan. Het park wordt ontsloten middels een aantal asfaltwegen waar een maximumsnelheid van 5 kilometer geldt. Parkeren vindt plaats bij de jaarplaatsen en op twee parkeerterreinen.

De gewenste uitbreidingslocatie ligt in een bosperceel ten noordwesten van het bestaande park. Het bos bestaat uit middeloude grove dennen met in de struiklaag veel natuurlijke verjonging van ruwe berk en zomereik. De kruidlaag bestaat uit een hoge, vrijwel gesloten begroeiing van blauwe bosbes. Het perceel wordt omzoomd en doorsneden door lanen van berk, zomereik en beuk. De beukenlaan aan de oostzijde van het perceel heeft een aanzienlijke ouderdom.



De gewenste uitbreidingslocatie wordt aan de oostzijde begrensd door een oude beukenlaan met veel holten (HB)

De alternatieve uitbreidingslocatie ligt in een middeloud douglasperceel ten zuiden van het bestaande park. De struiklaag bestaat grotendeels uit natuurlijke verjonging van douglas-spar. Dit perceel wordt aan de oostzijde begrensd door de Nieuwe Veenendaalseweg en aan de zuidzijde door de Autoweg. Langs de west- en noordzijde lopen gefragmenteerde lanen van beuk en zomereik.

2.3 Bodem

Bodem Recreatiepark De Thijmse Berg ligt aan de noordrand van de Utrechtse Heuvelrug in een gebied met gronden die bodemkundig worden gerekend tot de holtpodzolgronden, deels in grof zand en deels in leemarm tot zwak lemig fijn zand. De gronden aan de zuidzijde van de alternatieve uitbreidingslocatie worden gerekend tot de laarpodzolgronden in leemarm tot zwak lemig fijn zand (Stichting voor Bodemkartering 1981).

Geomorfologie Het grootste deel van het bestaande park ligt in een groeve. De hogere randen van het bestaande park liggen op de hoge stuwwal met hellingshoeken van twee tot vijf graden. De noordzijde van het bestaande park wordt doorsneden door een droog dal. De gewenste uitbreidingslocatie ligt grotendeels op de hoge stuwwal. Het noordelijkste deel ervan ligt aan de rand van een droog dal. De alternatieve uitbreidingslocatie ligt in zijn geheel op de hoge stuwwal (Stichting voor Bodemkartering 1986).

Hoogteligging Het hoogste deel van het bestaande park bevindt zich in het zuidwesten van het terrein en ligt op een hoogte van ca. 35 meter. Het meest westelijke deel van het park, nabij de ingang aan de Nieuwe Veenendaalseweg, ligt op een hoogte van ca. 18 meter. De westrand van de gewenste uitbreidingslocatie ligt op een hoogte van 35 meter, terwijl de meest oostelijke punt op een hoogte van ca. 25 meter ligt. De meest zuidwestelijke punt van de alternatieve uitbreidingslocatie ligt op een hoogte van ca. 43 meter. Het laagste punt, ca. 21 meter, ligt in het uiterste noordoosten. Het gehele gebied loopt vrij steil naar het noordoosten af.

2.4 Water

Het onderzoeksgebied ligt in een infiltratiegebied waar neerslagwater wegzakt in de bodem (Eggels 1998). De gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt tussen 80 en 140 cm onder het maaiveld; de gemiddeld laagste grondwaterstand bedraagt 120 cm onder het maaiveld (grondwatertrap VII).

Behoudens enkele kleine vijvertjes in de tuintjes rondom de stacaravans en chalets is er in het gebied geen oppervlaktewater aanwezig.

2.5 Planologische status

Structuurvisie Provincie Utrecht (Provincie Utrecht 2008) Recreatiepark De Thijmse Berg, inclusief de beide uitbreidingslocaties, valt vrijwel geheel binnen een gebied dat is aangeduid als 'landelijk gebied 4', dat als hoofdfunctie natuur heeft. Met betrekking tot recreatie geldt voor 'landelijk gebied 4': *Extensief recreatief medegebruik (wandelen, fietsen) en bijbehorende kleinschalige recreatieve voorzieningen zijn mogelijk, tenzij dit vanwege zwaarwegende ecologische belangen niet acceptabel is; geen nieuwvestiging van grootschalige recreatief-toeristische voorzieningen; uitbreiding van bestaande (verblijfs)recreatie alleen als onderdeel van een integraal plan waaruit de winst voor de ruimtelijke kwaliteit (specifiek voor de kernkwaliteiten landschap en natuur) blijkt.*

In het Reconstructieplan Gelderse Vallei-Utrecht Oost (Provincie Gelderland & Provincie Utrecht 2005) wordt het Recreatiepark De Thijmse Berg tot de eenheden 'bestaand bos en natuurgebied, extensiveringsgebied' en 'extensiveringsgebied' gerekend.

Bestemmingsplan In het Bestemmingsplan Buitengebied Rhenen 2004 (Gemeente Rhenen 2007) heeft het bestaande park de bestemming 'verblijfsrecreatieterrein' met als nadere aanduidingen 'mobiele kampeermiddelen' voor de kampeervelden en 'stacaravans' voor het overige terrein. De beide uitbreidingslocaties hebben de bestemming 'bosgebied' met als nadere aanduidingen 'natuurbehoud'.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS) Het Recreatiepark De Thijmse Berg en de beide uitbreidingslocaties zijn als 'bestaande natuur' opgenomen binnen de groene contour en maken dus onderdeel uit van de EHS.

3 Bescherming van soorten en leefgebieden: wet- en regelgeving

3.1 Bescherming van de wilde flora en fauna

De wilde flora en fauna worden beschermd door verschillende internationale en nationale verdragen, richtlijnen en wetten. De belangrijkste hiervan zijn de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de Flora- en Faunawet.

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die bescherming biedt aan de inheemse wilde vogels en hun leefgebieden (middels de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden) binnen het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

De Habitatrichtlijn, eveneens een Europese richtlijn, biedt bescherming aan de leefgebieden van de wilde flora en fauna door de aanwijzing van zogeheten Habitatrichtlijngebieden en aan bepaalde individuele soorten. Deze soorten zijn ondergebracht in een aantal bijlagen waarvoor verschillende beschermingsregimes gelden. Voor soorten die zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt het zwaarste beschermingsregime. Indien in een te ontwikkelen gebied een soort voorkomt die is opgenomen in Bijlage IV, kan deze ontwikkeling alleen plaatshebben als voldaan wordt aan een aantal strikte voorwaarden.

De Flora- en Faunawet is een Nederlandse wet waarin een aantal oude wetten (onder andere de Jachtwet, de Vogelwet en de Natuurbeschermingswet) is samengevoegd en waarin tevens belangrijke bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn opgenomen. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de belangrijkste bepalingen van de Flora- en Faunawet.

Rode en Oranje Lijst Naast deze wetten en richtlijnen waarin de bescherming van de inheemse wilde planten en dieren wordt geregeld, zijn ook de zogeheten Rode en Oranje Lijst nog van betekenis.

Rode Lijsten zijn lijsten met soorten die in hun voortbestaan bedreigd worden en zijn een uitvloeisel van de Conventie van Bern uit 1982. Ze worden gezien als een belangrijk instrument voor soortbescherming. Soorten die op een Rode Lijst zijn opgenomen, zijn niet automatisch beschermd maar krijgen in het natuurbesleid wel extra aandacht. Ruimtelijke ontwikkelingen die gepland zijn in gebieden waar groeiplaatsen of leefgebieden van Rode Lijst-soorten aanwezig zijn, dienen zeer zorgvuldig te worden uitgevoerd.

De Oranje Lijst is in feite een provinciale uitwerking van de landelijke Rode Lijsten. De provincie Utrecht onderscheidt in de lijst aandachtsoorten en prioritaire soorten. Prioritaire soorten zijn een selectie van aandachtsoorten waarvoor de provincie Utrecht een speciale verantwoordelijkheid heeft. Van de prioritaire soorten komt een belangrijk deel van de Nederlandse populatie in de provincie Utrecht voor.

3.2 De Flora- en Faunawet

3.2.1 De Flora- en Faunawet en ruimtelijke ontwikkelingen

In de Flora- en Faunawet zijn twee belangrijke principes vastgelegd en wel (1) dat dieren en planten ook beschermd dienen te worden omdat hun bestaan waardevol is en (2) dat een ieder de plicht heeft voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en voor hun directe leefomgeving (zorgplichtbepaling). Hieruit voortvloeiende zijn in de wet verbodsbepalingen opgenomen. Hiervan zijn, zeker in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen, de verbodsbepalingen op handelingen die het voortbestaan van planten en dieren in gevaar kunnen brengen, de belangrijkste (zie kader).

Verbodsbepalingen Flora- en Faunawet

Bepalingen betreffende planten op de groeiplaats (artikel 8):

- Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving (artikel 9 - 12):

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Bij een ruimtelijke ingreep, waartoe ook de plannen voor Recreatiepark De Thijmse Berg gerekend moeten worden, dient vooraf beoordeeld te worden welke negatieve gevolgen de ingreep zal hebben voor de eventueel aanwezige beschermde inheemse soorten. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de initiatiefnemer van het betreffende project.

Bij de uitwerking van plannen of bij de planning van werkzaamheden is het van belang dat de volgende aspecten duidelijk worden:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Leidt het realiseren van de plannen of de uitvoering van geplande werkzaamheden tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen de plannen of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- Is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten ontheffing (ex. artikel 75 van de Flora- en Faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist?

3.2.2 De ontheffing

Indien de uitvoering van de plannen en werkzaamheden leidt tot handelingen die de Flora- en Faunawet verbiedt, dient hiervoor bij de Dienst Regelingen, de uitvoeringsinstantie van het Ministerie van LNV die hiermee belast is, een ontheffing te worden aangevraagd. Deze ontheffing dient te worden aangevraagd vóórdat met de daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden wordt begonnen.

Bij de beoordeling van ontheffingaanvragen wordt onderscheid gemaakt in vier categorieën van soorten:

1. Soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur aangewezen bedreigde soorten. Ontheffing kan worden verleend, indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat, en
 - er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en
 - er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

2. Soorten die niet zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die niet ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen, met uitzondering van beschermde inheemse vogels. Ontheffing kan worden verleend, indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. Beschermde inheemse vogels. De hier bedoelde dwingende redenen van groot openbaar belang kunnen geen grond zijn voor het verlenen van een ontheffing. De Europese Vogelrichtlijn staat dat niet toe.
4. Voor meer algemene soorten zal een vrijstelling gelden. Dergelijke soorten mogen dan worden verstoord, verjaagd of verplaatst van plekken waar ruimtelijk wordt ingegrepen. Daarvoor is dan geen ontheffing vereist.

In 2005 is de AmvB artikel 75, ook wel het Besluit Vrijstelling Beschermde Dier- en Plantensoorten, in werking getreden. Dit besluit voorziet in een aantal vrijstellingen, onder andere een vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en Faunawet voor beschermde soorten die algemeen voorkomen. In de toelichtende brochure op de 'AmvB art. 75' (LNV 2005) is middels tabellen – die corresponderen met de bijlagen uit de AmvB – een handzaam overzicht gegeven van de beschermingsregimes die gelden voor de verschillende soorten.

Voor veel voorkomende beschermde soorten, opgenomen in tabel 1, geldt een algemene vrijstelling, dat wil zeggen dat er voor deze soorten geen ontheffing van de Flora- en Faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor soorten uit tabel 2 geldt eveneens een algemene vrijstelling, mits de geplande werkzaamheden worden uitgevoerd conform bepaalde richtlijnen die zijn vastgelegd in een ministerieel goedgekeurde gedragscode. Voor soorten uit tabel 3 geldt in het geval van bestendig beheer, onderhoud en gebruik een vrijstelling mits er gewerkt wordt conform de richtlijnen van een ministerieel goedgekeurde gedragscode. In het geval men niet over een dergelijke gedragscode beschikt, dient een ontheffing van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd (NB. Dit geldt ook voor soorten uit tabel 2.). Is er sprake van een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waartoe de plannen voor Recreatiepark De Thijmse Berg gerekend moeten worden, in een gebied waar soorten uit tabel 3 voorkomen, dan is als overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet voorzien wordt, altijd een ontheffing nodig.

De aanvraag van een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet dient vergezeld te gaan van een projectplan. In een projectplan moeten onder andere de uitkomsten van een recente inventarisatie van planten en dieren op de geplande locatie (een lijst met de aanwezige beschermde soorten, waarin is aangegeven op grond van welke wettelijke bepaling(en) deze soorten beschermd zijn), een beschrijving van de te verwachten schade aan de beschermde planten en dieren, een beschrijving hoe de schade tot een minimum beperkt kan worden, een planning van de uit te voeren werkzaamheden en een compensatieplan zijn opgenomen.

3.2.3 Nieuwe jurisprudentie

De tekst in deze paragraaf is overgenomen uit een brief van Dienst Regelingen (2009) naar aanleiding van twee uitspraken van de Raad van State betreffende de beoordeling van ontheffingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze uitspraken zijn ook van belang voor de plannen van Recreatiepark De Thijmse Berg aangezien deze plannen gekarakteriseerd moeten worden als een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Raad van State: bij ruimtelijke ingreep geen ontheffing belang j

Door een uitspraak van de Raad van State kunt u voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn alleen nog ontheffing krijgen voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. U kunt hierdoor geen ontheffing meer aanvragen op basis van belang j 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Belang j staat namelijk niet in de Habitatrichtlijn,

maar in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Deze manier van beoordelen stemt volgens de Raad van State echter niet overeen met de Europese regelgeving. Daarom kunnen wij voor Bijlage IV-soorten geen ontheffing meer verlenen voor een ruimtelijke ingreep op basis van belang j.

Raad van State: bij vogels geen ontheffing belang e en j

Tast u door een ruimtelijke ingreep nesten aan van vogels of het bijbehorende essentiële leefgebied? Dan kunt u voor vogels naast belang j, ook geen ontheffing aanvragen op basis van belang e 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. De Raad van State heeft in haar uitspraak bepaald dat u voor vogels alleen nog ontheffing kunt krijgen op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Belang e en j staan beide niet in de Vogelrichtlijn. Dit betekent dus dat u op basis van deze belangen geen ontheffing meer kunt krijgen voor vogels.

Nieuwe aanpak beoordeling bij ruimtelijke ingrepen

Door de uitspraken van de Raad van State moet Dienst Regelingen de beoordeling aanpassen van de ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn er beschermde soorten in het plangebied? Dan heeft u voortaan twee mogelijkheden bij uw ontheffingsaanvraag.

1. Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. U laat uw voorgenomen mitigerende maatregelen beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt. U mag uw werkzaamheden dus gaan uitvoeren.
2. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk? Dan volgt een volledige beoordeling voor ontheffing.

3.3 De bescherming van de EHS in de Structuurvisie

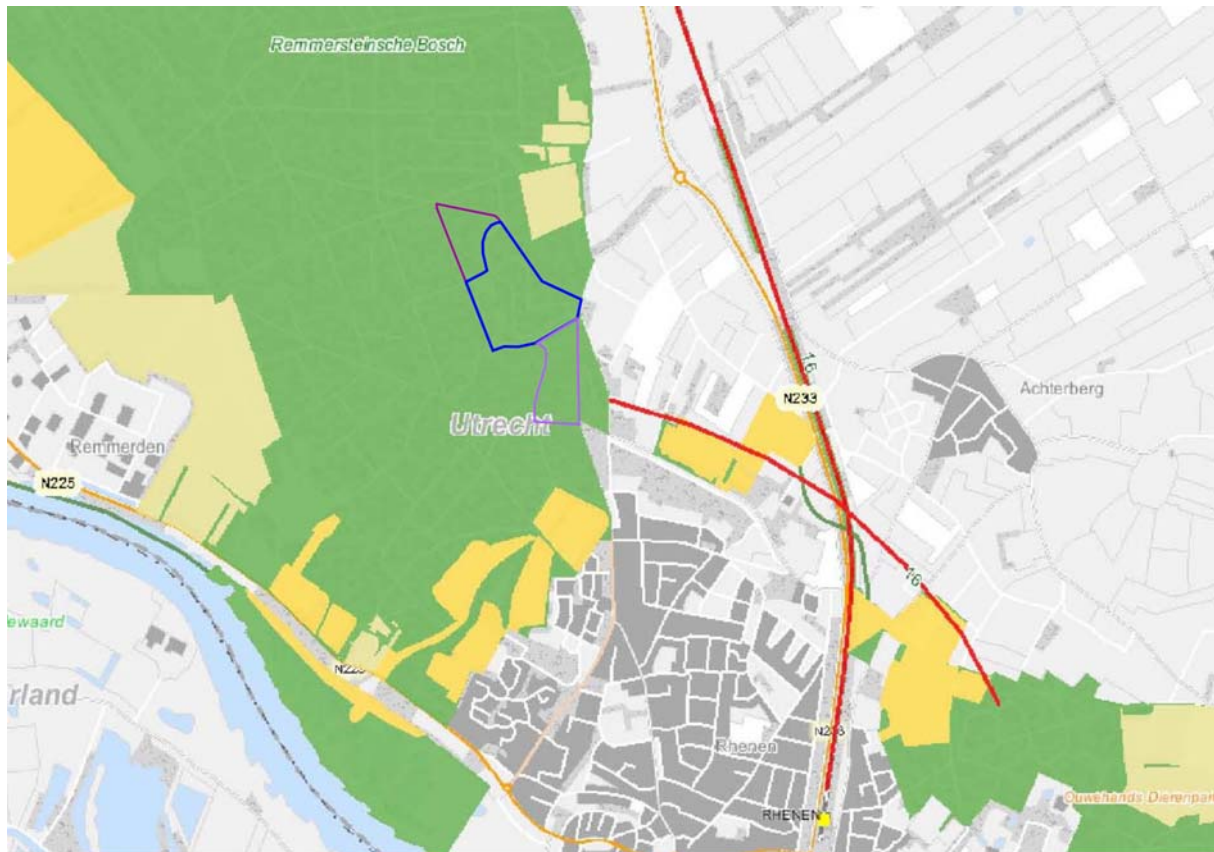
In de Structuurvisie Provincie Utrecht (Provincie Utrecht 2008) zijn de Ecologische Hoofdstructuur (inclusief gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet) en de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden begrensd met een zogenoemde groene contour (figuur 2). Tot de EHS worden verschillende eenheden gerekend, waaronder bestaande natuur, nieuwe natuur (gerealiseerde en nog te realiseren natuurontwikkelingsgebieden), overige gebieden (agrarische gebieden met een hoge actuele en potentiële natuurwaarde) en ecologische verbindingzones.

Ter bescherming van de gebieden binnen de groene contour is het 'nee, tenzij'-regime van toepassing (zie kader) en kan op gebiedsniveau de saldobenadering worden toegepast.

Nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen en in de nabijheid van deze gebieden zijn niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang (het 'nee, tenzij'-regime).

Tot de wezenlijke kenmerken of waarden worden de onderstaande aspecten gerekend:

- kwaliteit van het ecosysteem
- aaneengeslotenheid en robuustheid
- bijzondere soorten
- verbindingen



Figuur 2. Groene contour in de omgeving van het plangebied (bron: Provincie Utrecht 2009; topografische ondergrond © Topografische Dienst Kadaster 2006)
 groen: bestaande natuur; donkergeel: nieuwe natuur; lichtgeel: overige terrein; rode lijn: ecologische verbingszone; het bestaande park is blauw omlijnd; de gewenste uitbreidingslocatie is donkerpaars omlijnd; de alternatieve uitbreidingslocatie is lichtpaars omlijnd

In hoeverre deze wezenlijke kenmerken of waarden al dan niet significant worden aangetast, dient te worden getoetst aan onder andere de volgende punten (Provincie Utrecht 2005):

- de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit (systemen en soorten)
- geomorfologische en aardkundige waarden en processen
- de waterhuishouding (grond- en oppervlaktewater)
- de kwaliteit van bodem, water, lucht, rust, stilte, donkerte en openheid
- de landschapsstructuur en belevingswaarde

Nadat de wezenlijke kenmerken of waarden van een terrein zijn geïdentificeerd, kan worden beoordeeld of een geplande ontwikkeling leidt tot een significante aantasting daarvan. In een toelichting van de provincie Utrecht (Provincie Utrecht 2006a) op de toepassing van het 'nee, tenzij'-regime worden enkele voorbeelden van een significante aantasting gegeven, waarvan wij er drie noemen:

- het doorbreken van natuureenheden en de robuustheid van de EHS, ook gezien naar de toekomst.
- het onderbreken van migratie- en foerageerroutes van planten en dieren.
- het onderbreken van ecologische verbingszones, vanwege de relatieve smalheid van deze zones is in beginsel elke onderbreking niet toelaatbaar. Ook de aantasting van een stapsteen in zo'n verbingszone is een bedreiging voor het kunnen functioneren van de verbingszone.

Indien uit de analyse is gebleken dat er geen significante aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden optreedt, dan kunnen de plannen worden uitgevoerd, mits de ruimtelijke afweging dat toestaat. Blijkt uit de analyse dat er wel een significante aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden optreedt, dan dient er gezocht te worden naar alternatieven. Ontbreken die én kan aannemelijk worden gemaakt dat er sprake is van een reden van groot openbaar belang, dan kunnen de plannen eveneens worden uitgevoerd mits er mitigerende maatregelen worden getroffen om de gevolgen voor natuur en landschap zoveel mogelijk te beperken. Volstaan de mitigerende maatregelen niet om de schade voor natuur en landschap te minimaliseren, dan is er de verplichting tot compensatie (compensatiebeginsel; Provincie Utrecht 2004). De uitvoering van de compensatie moet gewaarborgd zijn alvorens met de uitvoering van de plannen kan worden begonnen.

3.4 Verblijfsrecreatieterreinen en de EHS

De beoogde uitbreidingslocatie voor Recreatiepark De Thijmse Berg is in het Streekplan (Provincie Utrecht 2004) aangeduid als landelijk gebied 4 en ligt in de Ecologische Hoofdstructuur en binnen de zogeheten groene contour. In principe betekent dit dat de plannen voor uitbreiding alleen kunnen worden uitgevoerd als wordt aangetoond dat de wezenlijke kenmerken of waarden van de gebieden binnen de groene contour niet significant worden aangetast.

Voor verblijfsrecreatieve bedrijven op de Heuvelrug geldt in zoverre een uitzondering dat: *(in gebieden met de bestemming landelijk gebied 4) Extensief recreatief medegebruik (wandelen, fietsen) en bijbehorende kleinschalige recreatieve voorzieningen zijn mogelijk, tenzij dit vanwege zwaarwegende ecologische belangen niet acceptabel is; geen nieuwvestiging van grootschalige recreatief-toeristische voorzieningen; uitbreiding van bestaande (verblijfs)recreatie alleen als onderdeel van een integraal plan waaruit de winst voor de ruimtelijke kwaliteit (specifiek voor de kernkwaliteiten landschap en natuur) blijkt* (Provincie Utrecht 2008).

Inmiddels zijn de regels van het nee, tenzij-regime met betrekking tot uit- en inbreiding van verblijfsrecreatieterreinen nader uitgewerkt. Dit uitvoeringsbesluit (Provincie Utrecht 2007) gaat vooral in op de vraag wat wel en wat niet als significante aantasting moet worden aangemerkt. In het onderstaande zijn de belangrijkste punten van dit zogeheten B-stuk weergegeven, waarbij de cursief gezette teksten citaten zijn.

De nadere uitwerking heeft geleid tot de volgende beslissingen:

1. *als niet-significant wordt in principe aangemerkt: intensivering van verblijfsrecreatieterreinen binnen de grenzen van het bestemmingsvlak van het terrein, mits een drietal randvoorwaarden in acht wordt genomen (ja mits-benadering);*
2. *bij uitbreidingen van recreatie-inrichtingen buiten het bestemmingsvlak geldt de nee, tenzij-toets; er worden vier hoofdgroepen van wezenlijke waarden onderscheiden die niet mogen worden aangetast; deze waarden zullen door de provincie zo goed mogelijk worden omschreven en de beschikbare informatie hierover zal worden ontsloten; dat gebeurt door verwijzingen naar beleidskaarten en gegevensbestanden;*
3. *daar waar niet onmiddellijk duidelijk is of er sprake is van significante aantasting, assisteert de provincie door middel van een quickscan, om te bepalen óf en zo ja welk ecologisch onderzoek nog nodig is; voor deze assistentie wordt een provinciaal "loket" ingericht, als vast aanspreekpunt voor gemeenten en initiatiefnemers;*
4. *bij uitbreidingen buiten het bestemmingsvlak moeten altijd de mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering voor de natuur worden geïnventariseerd en in de planvorming betrokken; de adviescommissie speelt hierin een centrale rol;*
5. *daar waar kwaliteitsverbetering voor de natuur niet mogelijk blijkt kan de provincie in het uiterste geval grenzen stellen aan de oppervlakte van de uitbreiding.*

Ad 1. De randvoorwaarden waarnaar wordt verwezen, betreffen:

- *In een handvol, nader door ons te benoemen gevallen wordt het recreatieterrein dermate extensief gebruikt en is het tevens dermate strategisch gelegen binnen de EHS, dat bij intensivering van het terrein essentiële verbindingen binnen de EHS aangetast worden. In dergelijke gevallen is maatwerk op zijn plaats: door op een deel van het terrein de natuur meer ruimte te geven en op een ander deel van het terrein te verdichten, moet worden gezocht naar winst voor recreatie en natuur.*
- *Voor ingrepen binnen de grenzen van het bestemmingsvlak is weliswaar geen uitgebreide EHS-toets nodig, maar gelden wel de eisen zoals bij elke ruimtelijke toets in het buitengebied: lokale natuurwaarden moeten worden geïnventariseerd en zo veel mogelijk worden beschermd (in nieuwe bestemmingsplannen bijvoorbeeld met een aanlegvergunningstelsel).*
- *Ondernemer en gemeente moeten aannemelijk kunnen maken, dat door intensivering geen aanmerkelijke vergroting van de externe verstoring optreedt, door toename van verkeer of betreding.*

Uiteraard geldt het bovenstaande alleen voor ruimtelijke ontwikkelingen die niet passen in het vigerende bestemmingsplan. Als dit wel het geval is, kan de ingreep altijd plaatsvinden. Bij afwijkingen van het bestemmingsplan binnen het bestemmingsvlak kan het bijvoorbeeld gaan om bouwen buiten het aangegeven bouwvlak, overschrijding van bebouwingspercentages of omzetting van staanplaatsen in vakantiehuisjes.

Ad 2. Bij de genoemde vier hoofdgroepen gaat het om:

- *De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit (bijzondere samenhang abiotische en biotische kenmerken, goed ontwikkelde systemen, zoals waardevolle oude boskernen).*
- *Gebieden die bepalend zijn voor de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS.*
- *De aanwezigheid van bijzondere soorten.*
- *De aanwezigheid van essentiële verbindingen (bijvoorbeeld foerageer- en migratieroutes).*

Als de EHS op één van deze vier hoofdpunten wordt aangetast, dan is er sprake van significante aantasting van de EHS en kan de ingreep niet plaatsvinden zoals beoogd. Er moet dan gekeken worden naar alternatieven.

Deze vier hoofdaspecten moeten kenbaar gemaakt worden aan de hand van nadere, gedetailleerdere beoordelingscriteria. Bij de bijzondere soorten moet primair worden gedacht aan wettelijk beschermde soorten, secundair aan bedreigde soorten vermeld op de Rode Lijst (rijk) en Oranje Lijst (provincie).

Ad 4. Over de mogelijkheden tot kwaliteitsverbetering voor de natuur wordt het volgende gezegd:

Het streekplan schrijft voor (hoofdzonering landelijk gebied), dat bij uitbreiding van verblijfsrecreatie in landelijk gebied 4 een integraal plan moet worden opgesteld waaruit de kwaliteitswinst voor de natuur blijkt. Is die kwaliteitswinst voor de natuur nu een absolute voorwaarde, of vraagt het streekplan alleen om zo mogelijk die kwaliteitswinst te bereiken? De streekplantekst die specifiek ingaat op verblijfsrecreatie op de Heuvelrug, suggereert het laatste: "de mogelijk te behalen kwaliteitsverbetering voor natuur en landschap wordt meegenomen". De werkgroep stelt dan ook voor het volgende uitgangspunt te hanteren: bij uitbreiding buiten de terreingrenzen moet altijd geprobeerd worden om ook kwaliteitswinst voor de natuur te bereiken, maar het is geen conditio sine qua non. Er moet rekening gehouden worden met wat een recreatieondernemer of gemeente aan natuurwinst kan realiseren.

Bij die winst kan worden gedacht aan het saneren van storende functies (afsluiten wegen b.v.), aan het verbeteren van abiotische condities of aan inrichtingsmaatregelen die uitgaan boven datgene wat in het kader van een normaal, subsidiabel natuurbeheer mag worden verwacht. Ook natuurwinst binnen de grenzen van het recreatieterrein kan meetellen, mits deze voldoende is zeker gesteld. Die winst is vooral op de gemeenschappelijke, groene ruimten binnen de terreingrenzen nog mogelijk.

Als bij uitbreiding per saldo geen natuurwinst kan worden geboekt, moet die uitbreiding natuurlijk in grootte beperkt blijven, ook al worden geen wezenlijke onderdelen van de EHS geschaad. De werkgroep stelt echter niet voor de maximale uitbreiding te kwantificeren in de vorm van een oppervlakte of percentage. Een dergelijke norm blijft willekeurig en wekt verkeerde suggesties. De één zal denken dat daarbeneden alles mag, de ander zal denken dat daarboven in ieder geval niets meer mag. Dat is beide niet wat we willen zeggen en het gaat ten koste van het uitgangspunt: bij uitbreidingen van recreatieterreinen moet eerst bezien worden of ook natuurwinst mogelijk is. Lukt dat niet, dan moet het verlies in ieder geval worden beperkt: zoek de minst kwetsbare locatie voor de uitbreiding en houdt de oppervlakte beperkt. Wat die oppervlakte dan nog mag zijn, dient per geval te worden beoordeeld, in proportie tot de omvang en de reële uitbreidingsbehoefte van het bedrijf.

Wat de consequenties van een en ander zijn voor de gewenste uitbreiding van Recreatiepark De Thijmse Berg komt in hoofdstuk 5 ter sprake.



Ook de alternatieve uitbreidingslocatie ligt in de EHS in een gebied met de bestemming bos (HB)

4 Resultaten van het onderzoek

4.1 Vegetatie

Bossen De bosvegetaties op het bestaande recreatiepark zijn fragmentarisch ontwikkeld, sterk verstoord en daardoor vegetatiekundig moeilijk te duiden. Uitgaande van de oorspronkelijke standplaatscondities moeten de begroeiingen vermoedelijk gerekend worden tot het berken-zomereikenbos dan wel tot het wintereiken-beukenbos (Van der Werf 1991), die door bodembewerking en bemesting zijn verstoord. Er komen relatief veel stikstofminnende soorten (storingsindicatoren) voor, zoals bosandoorn, fluitenkruid, geel nagelkruid, hondsdrif en zevenblad.

De bosvegetaties van de gewenste uitbreidingslocatie kunnen in de huidige situatie gerekend worden tot het berken-zomereikenbos (Van der Werf 1991). Gelet op bodemkundige omstandigheden met een iets lemige, grofzandige bodem zal dit bosperceel zich op termijn naar verwachting ontwikkelen tot een wintereiken-beukenbos. Hierop wijst ook de nagenoeg gesloten en plaatselijk meer dan kniehoge begroeiing van blauwe bosbes. De struik- en kruidlaag bestaat verder uit soorten als bochtige smelevare, brede stekelvaren, gewone eikvaren, grote muur, lelietje-der-dalen, sporkehout en wilde lijsterbes.

De alternatieve uitbreidingslocatie wordt geheel gedomineerd door douglasspar, zowel in de boomlaag als in de struiklaag. Kleine open plekken die zijn ontstaan door het omwaaien van bomen, groeien snel dicht met spontane verjonging van douglasspar. Langs de randen van deze open plekken zijn hier en daar enkele jonge exemplaren van ruwe berk en zomereik te vinden. Verder komen in de struiklaag soorten als gewone braam, gewone vlier, trosvlier en wilde lijsterbes voor. De kruidlaag is ijl en bestaat onder andere uit enkele polletjes bochtige smelevare en gewoon struisgras, brede stekelvaren, gewoon vingerhoedskruid, rankende helmbloem en vogelmuur.



Voorbeeld van een grasland dat gerekend kan worden tot het Verbond van gewoon struisgras met onder andere kleine leeuwentand, gewoon duizendblad, schapengras, schapenzuring en smalle weegbree (HB)

Grazige vegetaties Grazige vegetaties zijn grotendeels beperkt tot de kampeervelden en het zuidelijke parkeerterrein op het bestaande park en tot de bermen van paden op de beide uitbreidingslocaties. Al deze vegetaties kunnen gerekend worden tot het Verbond van gewoon struisgras (Schaminée et al. 1996). Graslanden van dit type komen voor op droge, kalkarme zandgrond en kunnen zeer bloemrijk zijn. De vegetaties in het onderzoeksgebied zijn als gevolg van de geringe oppervlakte, de marginale standplaatsen en/of het beheer meest (zeer) matig ontwikkeld. Ze bestaan onder andere uit gestreepte witbol, gewone brunel, gewone ereprijs, gewoon biggenkruid, gewoon duizendblad, gewoon struisgras, kleine leeuwentand, madeliefje, rood zwenkgras, schapenzuring en veldbeemdgras.

Heischrale vegetaties Aan de randen van de gewenste uitbreidingslocatie komen pleksgewijs vegetaties voor die gerekend kunnen worden tot fragmentarisch ontwikkelde vormen van het Verbond der heischrale graslanden Nardo-Galion saxatilis. Deze zijn vooral aan te treffen langs het zuidelijke grenspad en langs het pad dat midden door het perceel loopt. Deze begroeiingen bestaan onder andere uit grotere pollen struikheide, waarvan de vitaliteit veelal zeer matig is, liggend walstro, mannetjesereprijs, pilzegge, tandjesgras en tormentil.

4.2 Flora

In het gebied zijn in totaal 283 plantensoorten aangetroffen (bijlage 1). Het gaat hierbij uitsluitend om soorten die in de publiekelijk toegankelijke delen van het bestaande park en de beide uitbreidingslocaties zijn aangetroffen. De tuintjes in het bestaande park zijn niet geïnterviewd. Exoten die in Nederland niet als inheems of ingeburgerd worden beschouwd, zijn niet in de plantenlijst opgenomen. Wel zijn boomsoorten die veelvuldig in de bosbouw worden gebruikt, opgenomen in de lijst. In het bestaande park zijn 277 soorten vastgesteld, op de gewenste uitbreidingslocatie 75 soorten en op de alternatieve uitbreidingslocatie 73 soorten.



Het akkerklokje is een van de zeven beschermde plantensoorten die in het onderzoeksgebied zijn vastgesteld (HB)

In het onderzoeksgebied zijn 7 beschermde soorten vastgesteld (tabel 1). Al deze soorten komen voor op het bestaande park. Slechts één beschermde soort, de brede wespenorchis, komt ook voor op de alternatieve uitbreidingslocatie. Op de gewenste uitbreidingslocatie zijn geen beschermde soorten aangetroffen. In het onderzoeksgebied komen 2 Rode Lijst-soorten voor. Deze zijn alleen aangetroffen op het bestaande park. Voorts zijn er in het onderzoeksgebied 29 Oranje Lijst-soorten vastgesteld. Hiervan komt alleen de muursla ook op beide uitbreidingslocaties voor.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F	Park	U1	U2
Akkerklokje	Campanula rapunculoides		KW	1	x		
Bergbasterdwederik	Epilobium montanum		KW		x		
Bleekgele droogbloem	Gnaphalium luteo-album		GE		x		
Bosaardbei	Fragaria vesca	GE	KW		x		
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine			1	x		x
Duits viltkruid	Filago vulgaris	EB	EB		x		
Geelrode naaldaar	Setaria pumila		KW		x		
Gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum		GE	1	x		
Gewoon sneeuwklokje	Galanthus nivalis		GE		x		
Groene naaldaar	Setaria viridis		KW		x		
Grote kaardebol	Dipsacus fullonum			1	x		
Grote windhalm	Apera spica-venti		KW		x		
Heggenduizendknoop	Fallopia dumetorum		GE		x		
Hondspeterselie	Aethusa cynapium		KW		x		
Kleine brandnetel	Urtica urens		GE		x		
Kleine duizendknoop	Persicaria minor		KW		x		
Kleine maagdenpalm	Vinca minor		KW	1	x		
Klimopereprijs	Veronica hederifolia		KW		x		
Kroontjeskruid	Euphorbia helioscopia		GE		x		
Kruipend zenegroen	Ajuga reptans		GE		x		
Lievevrouwebedstro	Galium odoratum		KW		x		
Maarts viooltje	Viola odorata		GE		x		
Muursla	Mycelis muralis		KW		x	x	x
Ruig klokje	Campanula trachelium			2	x		
Schermhavikskruid	Hieracium umbellatum		KW		x		
Stalkaars	Verbascum densiflorum		GE		x		
Tuinwolfsmelk	Euphorbia peplus		KW		x		
Vroegeling	Erophila verna		GE		x		
Wilde akelei	Aquilegia vulgaris		VN		x		
Wilde marjolein	Origanum vulgare		BE	2	x		
Zandpaardenbloem	Taraxacum laevigatum		GE		x		
Zwaluw tong	Fallopia convolvulus		GE		x		

Tabel 1. Vastgestelde beschermde plantensoorten en Rode en Oranje Lijst-soorten

Als in de kolom Park, U1 (gewenste uitbreidingslocatie) of U2 (alternatieve uitbreidingslocatie) een x staat, is de betreffende soort daar aangetroffen. De soorten waarbij in de kolom F&F een cijfer staat, zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet; het cijfer verwijst naar de tabel (toelichtende brochure; LNV 2005) waarin ze zijn opgenomen en daarmee naar de striktheid van de bescherming. De soorten waarbij in de kolommen Rode of Oranje Lijst de afkorting GE (gevoelig), KW (kwetsbaar), BE (bedreigd), EB (ernstig bedreigd) of VN (verdwenen) staat, zijn opgenomen in deze lijsten. De aanduidingen gevoelig, kwetsbaar, bedreigd, ernstig bedreigd en verdwenen verwijzen naar de mate van bedreiging.

4.3 Fauna

4.3.1 Zoogdieren

In het gebied zijn 16 soorten zoogdieren aangetroffen (tabel 2). Alle waargenomen soorten zijn beschermd. De meeste soorten vallen onder de algemene vrijstellingsregeling van de AmvB artikel 75. Acht van de vastgestelde soorten genieten een striktere bescherming, te weten de vleermuizen (gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis), boomarter en eekhoorn.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Egel	Erinaceus europaeus			1
Gewone + Tweekl. bosspitsmuis	Sorex araneus + S. coronatus			
Huisspitsmuis	Crocidura russula			1
Mol	Talpa europaea			1
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus			3-IV
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii			3-IV
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus			3-IV
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula	KW	4	3-IV
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	KW		3-IV
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus			3-IV
Konijn	Oryctolagus cuniculus			1
Eekhoorn	Sciurus vulgaris			2
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus			1
Bosmuis	Apodemus sylvaticus			1
Vos	Vulpes vulpes			1
Boommarter	Martes martes	KW	4	3-I
Ree	Capreolus capreolus			1

Tabel 2. Vastgestelde en mogelijk aanwezige zoogdieren

De vastgestelde soorten hebben een groene achtergrond, de mogelijk aanwezige soorten een lichtblauwe achtergrond. De soorten waarbij in de kolom F&F een cijfer staat, zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet; het cijfer verwijst naar de tabel (toelichtende brochure; LNV 2005) waarin ze zijn opgenomen en daarmee naar de striktheid van de bescherming. Voor soorten die zijn opgenomen in tabel 3 geeft het Romeinse cijfer aan of de soort wel (IV) of niet (I) is opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting KW (kwetsbaar) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduiding verwijst naar de mate van bedreiging. De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een 4 staat, zijn opgenomen in deze lijst. Categorie 4 in de Oranje Lijst staat gelijk aan de categorie Kwetsbaar uit de Rode Lijst.

Van de strikter beschermde soorten komt de eekhoorn zowel op het bestaande recreatiepark als op de gewenste uitbreidingslocatie voor. Op de alternatieve uitbreidingslocatie zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen, maar deze kunnen in de dichte kronen van de sparren gemist zijn. Er zijn hier echter ook geen vraatresten of individuen waargenomen. Op de gewenste uitbreidingslocatie zijn drie soorten vleermuizen waargenomen, te weten gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Van deze soorten zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld. In de beukenlaan langs de oostzijde van het perceel komen evenwel talrijke holten voor die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats voor de beide boombewonende soorten rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Deze holten zijn potentieel ook geschikt als verblijfplaats voor de gewone grootoorvleermuis. Deze soort is tijdens het onderzoek niet vastgesteld, maar omdat de soort in de aangrenzende bossen wel is vastgesteld, is het voorkomen in het onderzoeksgebied aannemelijk. Op de alternatieve uitbreidingslocaties zijn, behoudens een waarneming van een niet nader gedetermineerde vleermuis uit het geslacht *Myotis*, in het geheel geen vleermuizen waargenomen. In het perceel komen ook geen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen voor. Alle overige soorten zijn alleen waargenomen op het bestaande park. De huisjes alhier vormen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor met name de gewone dwergvleermuis, maar ook voor gewone baardvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen. De eveneens streng beschermde boommarter gebruikt het onderzoeksgebied vermoedelijk alleen om te foerageren. Van deze soort is een nestboom in een beukenlaan op enkele honderden meters ten noorden van het onderzoeksgebied bekend. Deze nestboom was ook in 2009 bezet. Dat de boommarter ook van het onderzoeksgebied gebruikmaakt, blijkt uit de vondsten van keutels, zowel op de gewenste uitbreidingslocatie als op het bestaande park.

Hoewel de beuken in de laan langs de oostzijde van de gewenste uitbreidingslocatie in potentie geschikt zijn als verblijfplaats, zijn er geen aanwijzingen gevonden dat hier ook daadwerkelijk boommarters verblijven.



De boommarter gebruikt het gebied alleen om te jagen. Van deze soort is op enkele honderden meters ten noorden van het onderzoeksgebied een nestboom aanwezig (JG)

4.3.2 Vogels

In totaal zijn er 51 vogelsoorten (tabel 3) in het gebied waargenomen. Van deze soorten komen in het onderzoeksgebied ten minste 43 soorten als broedvogel voor. De overige soorten gebruiken het gebied alleen om te jagen, foerageren en rusten.

In het bestaande recreatiepark zijn van 40 soorten territoria vastgesteld, op de gewenste uitbreidingslocatie van 30 soorten en op de alternatieve uitbreidingslocatie van 18.

Alle Nederlandse (broed)vogels zijn beschermd krachtens de Vogelrichtlijn en de Flora- en Faunawet. De bescherming heeft primair betrekking op de broedtijd, omdat in die periode het risico bestaat op het verstoren of vernietigen van vaste verblijfplaatsen (nesten). Van enkele soorten zijn de nesten het gehele jaar door beschermd. Het gaat hierbij voornamelijk om roofvogels en uilen. De enige soort die in het onderzoeksgebied broedt en waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, is de havik. Van deze soort bevindt zich een nest in de alternatieve uitbreidingslocatie.

Van de broedvogels die in het gebied zijn vastgesteld, zijn er drie opgenomen op de Rode Lijst, te weten grauwe vliegenvanger, huismus en matkop. Van deze soorten komt alleen de grauwe vliegenvanger ook op de gewenste uitbreidingslocatie voor. Op de alternatieve uitbreidingslocatie zijn geen broedvogels van de Rode Lijst vastgesteld. Van de soorten die alleen in het gebied foerageren en rusten, zijn er vijf opgenomen op de Rode Lijst en één op de Oranje Lijst (tabel 4).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	Park	U1	U2
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>			2	1	2
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	GE		f	-	-
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>			8	f	-
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>			7	4	-
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>			4	1	f
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>			1	-	-
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	KW		f	f	f
Bosuil	<i>Strix aluco</i>			b	b	b
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>			f	f	f
Ekster	<i>Pica pica</i>			1	-	-
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>			6	2	-
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>			2	1	f
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>			f	f	-
Glanskop	<i>Parus palustris</i>			2	1	-
Goudhaantje	<i>Regulus regulus</i>			6	2	10
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>			3	3	2
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	GE		3	1	-
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	KW	4	f	f	f
Groenling	<i>Chloris chloris</i>			12	1	1
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>			2	1	f
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>			1	f	1
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>			f	f	1
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>			14	1	-
Holenduif	<i>Columba oenas</i>			2	2	-
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>			7	2	8
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	GE		5	-	-
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>	GE		f	f	f
Kauw	<i>Corvus monedula</i>			1	1	f
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>			f	1	-
Koolmees	<i>Parus major</i>			15	4	1
Kuifmees	<i>Parus cristatus</i>			3	4	1
Matkop	<i>Parus montanus</i>	GE		1	f	f
Merel	<i>Turdus merula</i>			32	6	9
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>			11	4	f
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>			1	f	f
Ransuil	<i>Asio otus</i>	KW		f	f	f
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>			21	9	8
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>			f	f	f
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>			5	2	-
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>			2	1	f
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>			12	2	f
Tuinfluitier	<i>Sylvia borin</i>			2	-	-
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>			2	-	-
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>			22	6	9
Vuurgoudhaantje	<i>Regulus ignicapillus</i>			2	f	2
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>			17	6	5
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>			1	-	-
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>			9	2	3
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>			3	1	5
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>			f	f	f
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>			10	1	1

Tabel 3. Vastgestelde vogelsoorten

De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting KW (kwetsbaar) of GE (gevoelig) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduidingen verwijzen naar de mate van bedreiging. De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een 4 staat, zijn opgenomen in deze lijst. Categorie 4 in de Oranje Lijst staat gelijk aan de categorie Kwetsbaar uit de Rode Lijst.

Een getal in de kolommen Park, U1 en U2 staat voor het aantal vastgestelde territoria. Een b in deze kolommen geeft aan dat het gebiedsdeel onderdeel uitmaakt van het territorium van de soort, maar dat niet kon worden bepaald in welk gebiedsdeel de nestlocatie zich bevindt. Een f geeft aan dat de soort het betreffende gebiedsdeel alleen gebruikt om te foerageren of te rusten en een - geeft aan dat de soort in het betreffende gebiedsdeel niet is vastgesteld.



De groenling is op het bestaande recreatiepark een algemene broedvogel (HB)

4.3.3 Reptielen en amfibieën

In het onderzoeksgebied is één reptiel waargenomen: de zandhagedis (tabel 4). Deze soort komt zowel voor op het bestaande park als op de gewenste uitbreidingslocatie. Op het bestaande park komt de soort voor langs de randen van parkeerplaats 2 en het trekkersveld. In augustus zijn hier ook twee juveniele dieren waargenomen. Dit wijst erop dat de zandhagedis zich op het terrein ook voortplant. Op de gewenste uitbreidingslocatie is de soort waargenomen langs het zuidelijke grenspad. Deze plek ligt op korte afstand van de waarnemingslocaties op het bestaande park.

De hazelworm is tijdens het onderzoek niet vastgesteld, maar deze soort is wel bekend uit de omringende bossen. Het is derhalve aannemelijk dat de hazelworm ook voorkomt in het onderzoeksgebied, in het bijzonder op het bestaande park en op de gewenste uitbreidingslocatie.

Alle vastgestelde reptielen zijn beschermd. Hazelworm en zandhagedis zijn ondergebracht in Tabel 3 (strengste beschermingscategorie) van de 'AmvB art. 75' (Toelichtende brochure, LNV 2005). De zandhagedis is bovendien opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Beide soorten staan tevens op de Rode en Oranje Lijst.



Langs de randen van het trekkersveld zijn juveniele zandhagedissen gezien (HB)

In het onderzoeksgebied zijn twee soorten amfibieën vastgesteld: gewone pad en bruine kikker. Beide soorten zijn alleen op het bestaande park waargenomen, maar komen mogelijk ook voor op de gewenste uitbreidingslocatie.

Beide amfibieën zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet, maar vallen onder de algemene vrijstellingsregeling van de 'AmvB art. 75' (Toelichtende brochure, LNV 2005).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Reptielen				
Hazelworm	Anguis fragilis		4/P	3-I
Zandhagedis	Lacerta agilis	KW	2	3-IV
Amfibieën				
Bruine kikker	Rana temporaria			1
Gewone pad	Bufo bufo			1

Tabel 4. Vastgestelde en mogelijk aanwezige reptielen en amfibieën

De vastgestelde soorten hebben een groene achtergrond, de mogelijk aanwezige soorten een lichtblauwe achtergrond. De soorten waarbij in de kolom F&F een cijfer staat, zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet; het cijfer verwijst naar de tabel (toelichtende brochure; LNV 2005) waarin ze zijn opgenomen en daarmee naar de striktheid van de bescherming. Voor soorten die zijn opgenomen in tabel 3 geeft het Romeinse cijfer aan of de soort wel (IV) of niet (I) is opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting KW (kwetsbaar) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduiding verwijst naar de mate van bedreiging. De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een P (prioritaire soort), 2 of een 4 staat, zijn opgenomen in deze lijst. Categorie 2 in de Oranje Lijst staat gelijk aan de categorie Ernstig Bedreigd uit de Rode Lijst en categorie 4 staat gelijk aan de categorie Kwetsbaar.

4.3.4 Insecten

Dagvlinders Er zijn in het gebied 14 soorten dagvlinders vastgesteld (tabel 5). Deels gaat het om soorten die vooral worden aangetroffen in bossen en langs bosranden (bont zandoogje, boomblauwtje, citroenvlinder, eikenpage en groot dikkopje), deels om soorten die een voorkeur hebben voor bloemrijke graslanden en ruigten (bruin zandoogje en kleine vuurvlinder). De overige vastgestelde soorten kunnen in allerlei terreintypen worden aangetroffen.

De meeste vlinders zijn gezien in het westelijke deel van het bestaande recreatiepark. Op de gewenste uitbreidingslocatie zijn alleen soorten waargenomen die zijn gebonden aan bossen en bosranden en soorten die in allerlei terreintypen kunnen worden waargenomen. Op de alternatieve uitbreidingslocatie zijn alleen enkele zeer algemene, weinig kritische soorten gezien, zoals atalanta en klein geaderd witje.

Geen van de vastgestelde dagvlinders is beschermd. Het groot dikkopje is opgenomen op de Rode Lijst. Deze soort is waargenomen in een braamstruweel langs parkeerplaats 2.



Het groot dikkopje is de enige dagvlindersoort op de Thijmse Berg die is opgenomen op de Rode Lijst (HB)

Waterjuffers en libellen In het gebied zijn 15 soorten waterjuffers en libellen waargenomen (tabel 5). De meeste individuen zijn gezien bij of in de omgeving van kleine vijvertjes in de tuintjes op het bestaande park. Voorts zijn er relatief veel waterjuffers en libellen gezien op beschutte plekken langs bosranden, waar ze opwarmden of joegen.

Geen van de waargenomen soorten is beschermd. Wel zijn de bruine winterjuffer, de glassnijder en de vroege glazenmaker opgenomen op de Rode en de Oranje Lijst. De grote keizerlibel is als aandachtsoort opgenomen op de Oranje Lijst. Van de Rode en Oranje Lijst-soorten zijn de bruine winterjuffer en de grote keizerlibel waargenomen langs de bosranden van de gewenste uitbreidingslocatie. De bruine winterjuffer is tegenwoordig minder zeldzaam dan zijn status op de Oranje Lijst suggereert. De soort is in de afgelopen tien jaar sterk in aantal toegenomen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Dagvlinders				
Atalanta	Vanessa atalanta			
Bont zandoogje	Pararge aegeria			
Boomblauwtje	Celastrina argiolus			
Bruin zandoogje	Maniola jurtina			
Citroenvlinder	Gonepteryx rhamni			
Dagpauwoog	Inachis io			
Distelvlinder	Vanessa cardui			
Eikenpage	Neozephyrus quercus			
Gehakkelde aurelia	Polygonia c-album			
Groot dikkopje	Ochlodes faunus	GE		
Groot koolwitje	Pieris brassicae			
Klein geaderd witje	Pieris napi			
Klein koolwitje	Pieris rapae			
Kleine vuurvinder	Lycaena phlaeas			
Waterjuffers en libellen				
Azuurwaterjuffer	Coenagrion puella			
Bruine glazenmaker	Aeshna grandis			
Bruine winterjuffer	Sympecma fusca	BE	1	
Bruinrode heidelibel	Sympetrum striolatum			
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum			
Glassnijder	Brachytron pratense	KW	A	
Grote keizerlibel	Anax imperator		4	
Houtpantserjuffer	Lestes viridis			
Paardenbijter	Aeshna mixta			
Platbuik	Libellula depressa			
Smaragdlibel	Cordulia aenea			
Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum			
Viervlek	Libellula quadrimaculata			
Vroege glazenmaker	Aeshna isocles	KW	4/P	
Vuurjuffer	Pyrrosoma nymphula			
Sprinkhanen				
Boskrekel	Nemobius sylvestris			
Bramensprinkhaan	Pholidoptera griseoaptera			
Bruine sprinkhaan	Chorthippus brunneus			
Gewoon doorntje	Tetrix undulata			
Grote groene sabelsprinkhaan	Tettigonia viridissima			
Ratelaar	Chorthippus biguttulus			
Struiksprinkhaan	Leptophyes punctatissima			
Wekkertje	Omocestus viridulus			
Zeggedoorntje	Tetrix subulata			

Tabel 5. Vastgestelde dagvlinders, waterjuffers en libellen, en sprinkhanen

De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting GE (gevoelig), BE (bedreigd) of KW (kwetsbaar) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduidingen verwijzen naar de mate van bedreiging. De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een A (aandachtsoort), P (prioritaire soort), 1 of 4 staat, zijn opgenomen in deze lijst. Categorie 1 in de Oranje Lijst betekent dat de soort in Utrecht op het punt van verdwijnen staat. Categorie 4 in de Oranje Lijst staat gelijk aan de categorie Kwetsbaar uit de Rode Lijst.

Sprinkhanen Er zijn in het onderzoeksgebied 9 soorten sprinkhanen waargenomen. Het zijn alle algemene soorten die noch beschermd zijn, noch zijn opgenomen op de Rode of Oranje Lijst. Het voorkomen van de bramensprinkhaan op de gewenste uitbreidingslocatie verdient wel een nadere toelichting. In Utrecht was deze soort in zijn voorkomen beperkt tot graslanden en ruigten in de uiterwaarden van Rijn en Lek. Op de Veluwe komt deze sprinkhaan ook voor in bosbesvegetaties, maar dat was op de Utrechtse Heuvelrug nog nooit vastgesteld. Het is voor zover bekend dan ook de eerste maal dat de bramensprinkhaan in Utrecht in bosbesvegetaties wordt waargenomen.



In de bosbesvegetaties op de gewenste uitbreidingslocaties is de bramensprinkhaan vastgesteld; een soort die in Utrecht vooral voorkomt in ruigten (met bramen) in de uiterwaarden van Rijn en Lek (HB)

5 De resultaten in het licht van de Flora- en Faunawet: de natuurtoets

5.1 Beschermde soorten

In tabel 6 is een overzicht gegeven van de soorten die op de uitbreidingslocaties zijn vastgesteld en die op basis van de huidige wet- en regelgeving zijn beschermd. In de tabel is aangegeven krachtens welke wet of richtlijn de soorten bescherming genieten en in welke tabel van de 'AmvB art. 75' ze zijn opgenomen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn Bijlage 2	Habitatrichtlijn Bijlage 4	Flora- & Faunawet	AmvB tabel 1	AmvB tabel 2	AmvB tabel 3	Rode Lijst	Oranje Lijst	U1	U2
Planten												
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine											x
Muursla	Mycelis muralis										x	x
Zoogdieren												
Egel	Erinaceus europaeus										x	
Gewone + Tweekl. bosspitsm	Sorex araneus + S. coronatus										x	
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii										x	
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus										x	
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula										x	
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus										x	
Konijn	Oryctolagus cuniculus										x	x
Eekhoorn	Sciurus vulgaris										x	
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus										x	
Bosmuis	Apodemus sylvaticus										x	x
Vos	Vulpes vulpes										x	x
Boommarter	Martes martes										x	x
Ree	Capreolus capreolus										x	x
Vogels												
Appelvink	Coccothraustes coccothraustes										x	x
Boomklever	Sitta europaea										x	
Boomkruiper	Certhia brachydactyla										x	
Bosuil	Strix aluco										x	x
Fitis	Phylloscopus trochilus										x	
Gaai	Garrulus glandarius										x	
Glanskop	Parus palustris										x	
Goudhaantje	Regulus regulus										x	x
Goudvink	Pyrrhula pyrrhula										x	x
Grauwe vliegenvanger	Muscicapa striata										x	
Groenling	Chloris chloris										x	x
Grote bonte specht	Dendrocopos major										x	
Grote lijster	Turdus viscivorus											x
Havik	Accipiter gentilis											x
Heggenmus	Prunella modularis										x	
Holenduif	Columba oenas										x	
Houtduif	Columba palumbus										x	x
Kauw	Corvus monedula										x	
Kleine bonte specht	Dendrocopos minor										x	
Koolmees	Parus major										x	x
Kuifmees	Parus cristatus										x	x
Merel	Turdus merula										x	x

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn Bijlage 2	Habitatrichtlijn Bijlage 4	Flora- & Faunawet	AmvB tabel 1	AmvB tabel 2	AmvB tabel 3	Rode Lijst	Oranje Lijst	U1	U2
Vogels (vervolg)												
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>										x	
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>										x	x
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>										x	
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>										x	
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>										x	
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>										x	x
Vuurgoudhaantje	<i>Regulus ignicapillus</i>											x
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>										x	x
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>										x	x
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>										x	x
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>										x	x
Reptielen												
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>										x	
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>										x	
Waterjuffers en libellen												
Bruine winterjuffer	<i>Sympecma fusca</i>										x	
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>										x	

Tabel 6. Beschermde soorten op de gewenste (U1) en de alternatieve uitbreidingslocatie (U2)

Een x in de kolom U1 of U2 betekent dat de soort voorkomt op de betreffende locatie. Met een gekleurd vlakje is aangegeven krachtens welke wettelijke regeling een soort beschermd is; met een blauw vlakje of de soort beschermd is krachtens de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Flora- en Faunawet; met een groen vlakje in welke tabel van de 'AmvB art. 75' (Toelichtende brochure; LNV 2005) een soort is opgenomen, met een rood vlakje of de soort op de Rode Lijst is opgenomen en met een oranje vlakje of de soort op de Oranje Lijst is opgenomen

Uit de tabel blijkt dat op de gewenste uitbreidingslocatie (U1) acht strikter beschermde soorten voorkomen die zijn opgenomen in de Tabellen 2 en 3 van de 'AmvB art. 75' (Toelichtende brochure; LNV 2005). De ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, boommarter, hazelworm en zandhagedis zijn opgenomen in Tabel 3. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime. De eekhoorn is opgenomen in Tabel 2. Deze soort geniet een minder strikte bescherming. Op de alternatieve uitbreidingslocatie (U2) komt slechts één strikter beschermde soort voor: de boommarter. Bovendien is op deze locatie een nest van de havik aanwezig; een van de soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

Alle overige aanwezige beschermde soorten zijn opgenomen in Tabel 1 van de 'AmvB art. 75' (Toelichtende brochure; LNV 2005). Voor deze soorten is een algemene vrijstellingsregeling van toepassing en hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen te worden aangevraagd.

5.2 Effecten van de plannen op de aanwezige soorten

De plannen voor uitbreiding van Recreatiepark De Thijmse Berg omvatten de realisatie van ten minste 50 toeristische plaatsen met een oppervlakte van 120 m² op de uitbreidingslocatie. Op de huidige toeristische plaatsen op het bestaande recreatiepark zullen chalets worden geplaatst. Over de inrichting en inpassing van de uitbreiding zijn nog geen gedetailleerde plannen beschikbaar. Uitgaande van de huidige oppervlakte van de velden met toeristische plaatsen zal op de uitbreidingslocatie ten minste een oppervlakte van 0,9 ha als kampeerveld worden ingericht.

De plannen worden gemotiveerd vanuit de wens te komen tot kwaliteitverbetering (hoog voorzieningenniveau) en een aanvaardbaar exploitatieniveau voor de toekomst.

De uitbreiding van het terrein zal in algemene termen de volgende nadelige effecten op de aanwezige beschermde en niet-beschermde soorten kunnen hebben:

- verlies aan leefgebied, foerageergebied en/of voortplantingsmogelijkheden, en
- achteruitgang van de kwaliteit van het resterende leefgebied als gevolg van een toename van de verstoring door menselijke aanwezigheid en activiteit.

5.3 Effecten van de plannen op de strikter beschermde soorten

Op de gewenste uitbreidingslocatie komen acht strikter beschermde soorten voor, te weten ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, eekhoorn, boomarter, hazelworm en zandhagedis. Op de alternatieve uitbreidingslocatie komt een strikter beschermde soort voor, te weten de boomarter. Bovendien bevindt zich hier een nest van de havik; een van de soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. In het onderstaande wordt voor de strikter beschermde soorten nagegaan, in hoeverre realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet (hoofdstuk 3).

Van de vier soorten vleermuizen zijn op de gewenste uitbreidingslocatie alleen jagende en overvliegende dieren gezien. In het terrein zijn geen verblijfplaatsen, vaste vliegroutes of vaste jachtgebieden vastgesteld. Wel bevatten de beuken in de laan langs de oostzijde van de locatie talrijke holten waarvan een deel potentieel geschikt is als verblijfplaats voor ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet kan worden voorkomen door bij de uitbreiding de beukenlaan te sparen en in of nabij de laan geen verlichting aan te brengen.

Realisatie van de plannen voor uitbreiding op de gewenste uitbreidingslocatie van Recreatiepark De Thijmse Berg kan voor deze soorten de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door werkzaamheden.

Na realisatie: afname van de kwaliteit van het foerageergebied en van de geschiktheid van potentiële verblijfplaatsen als gevolg van verstoring.

Als de bovenstaande aanbevelingen worden opgevolgd, zal de uitbreiding naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Voor vleermuizen hoeft op grond van de huidige situatie dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Van de eekhoorn komen op de gewenste uitbreidingslocatie enkele nesten voor. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet kan worden voorkomen door bij de uitbreiding deze nestbomen met een aantal bomen daaromheen te sparen. Tevens dienen voor aanvang van eventuele vellingen ten behoeve van de uitbreiding de bomen nogmaals door een deskundige te worden geïnspecteerd op de aanwezigheid van eekhoornnesten. Als het vellen van bomen met nesten van eekhoorns onvermijdelijk is, dan dienen deze vellingen te worden uitgevoerd tussen eind augustus en eind oktober, dus na de voortplantingsperiode en voor de overwintering. De nesten moeten voor velling door een deskundige worden gecontroleerd op de aanwezigheid van eekhoorns. Als tijdelijke mitigerende maatregelen kunnen voor aanvang van de werkzaamheden in de nabijheid van het te vellen bos eekhoornkasten worden opgehangen.

Realisatie van de plannen voor uitbreiding op de gewenste uitbreidingslocatie van Recreatiepark De Thijmse Berg kan voor de eekhoorn de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door werkzaamheden.

Na realisatie: afname van de kwaliteit van het foerageergebied en van de geschiktheid van potentiële verblijfplaatsen als gevolg van verstoring.

Als de bovenstaande aanbevelingen worden opgevolgd, zal de uitbreiding naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Voor de eekhoorn behoeft op grond van de huidige situatie dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.



Nest van een eekhoorn (rechts) en van een houtduif (links) in een beuk aan de rand van de gewenste uitbreidingslocatie (HB)

De boomarter komt zowel op de gewenste als de alternatieve uitbreidingslocatie voor. De soort gebruikt het terrein echter alleen om te jagen; verblijfplaatsen zijn niet vastgesteld en evenmin zijn er aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen. De uitbreiding zal dan ook niet leiden tot het vernietigen of verstoren van vaste verblijfplaatsen en dus evenmin tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Wel bevatten de beuken in de laan langs de oostzijde van de locatie talrijke holten waarvan een deel potentieel geschikt is als verblijfplaats. Door de beukenlaan bij de uitbreiding te sparen kunnen deze potentiële verblijfplaatsen behouden blijven.

Realisatie van de plannen voor uitbreiding op de gewenste uitbreidingslocatie van Recreatiepark De Thijmse Berg kan voor de boomarter de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door werkzaamheden.

Na realisatie: afname van de kwaliteit van het foerageergebied en van de geschiktheid van potentiële verblijfplaatsen als gevolg van verstoring.

De uitbreiding zal naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Voor de boomarter behoeft op grond van de huidige situatie dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Op de alternatieve uitbreidingslocatie bevindt zich een nest van de havik, een van de soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Door bij uitvoering van de werkzaamheden het bos in een straal van vijftig meter rondom de horstboom te sparen, kan verstoring van het nest worden voorkomen. Als aan deze voorwaarde wordt voldaan, zal de uitbreiding niet leiden tot het vernietigen of verstoren van vaste verblijfplaatsen en dus evenmin tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet.

Realisatie van de plannen voor uitbreiding op de gewenste uitbreidingslocatie van Recreatiepark De Thijmse Berg kan voor de havik de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door werkzaamheden.

Na realisatie: afname van de kwaliteit van het foerageergebied als gevolg van verstoring.

De uitbreiding zal, als aan de bovengenoemde voorwaarde wordt voldaan, naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Voor de havik behoeft op grond van de huidige situatie dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Er zijn tijdens het onderzoek geen hazelwormen vastgesteld, maar op grond van de aanwezige habitat en de verspreiding in de omgeving, is het aannemelijk dat de soort voorkomt op de gewenste uitbreidingslocatie. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet kan worden voorkomen door voor aanvang van de werkzaamheden eventuele hazelwormen in de terreindelen waar gewerkt gaat worden, door een deskundige te laten wegvangen en deze terreindelen vervolgens af te zetten met een reptielenscherm. Hiermee wordt voorkomen dat de dieren na wegvangen weer terugkeren. Na voltooiing van de werkzaamheden kunnen deze schermen weer worden verwijderd. Of de aanleg van kampeervelden een afname van de oppervlakte geschikt leefgebied tot gevolg zal hebben, is mede afhankelijk van de inrichting en het gevoerde beheer. Bij een natuurlijk beheer van met name de randen van de velden en een niet al te hoge maaifrequentie, zal de aantasting van het leefgebied beperkt zijn.

Realisatie van de plannen voor uitbreiding op de gewenste uitbreidingslocatie van Recreatiepark De Thijmse Berg kan voor de hazelworm de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door werkzaamheden.

Na realisatie: afname van de kwaliteit van het foerageergebied als gevolg van verstoring, en
mogelijke afname van de oppervlakte geschikt leefgebied.

Als de bovenstaande aanbevelingen worden opgevolgd, zal de uitbreiding naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Voor de hazelworm behoeft op grond van de huidige situatie dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

De zandhagedis komt voor langs de zuidrand van de gewenste uitbreidingslocatie. Langs dit pad zijn nog enkele heiderelicten aanwezig. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet kan worden voorkomen door dit deel van het terrein bij de uitbreiding te ontzien en gedurende de werkzaamheden middels een reptielenscherm af te schermen van de rest van de uitbreidingslocatie. Na voltooiing van de werkzaamheden kan het scherm weer worden verwijderd. Met de aanleg van kampeervelden kan de oppervlakte geschikt habitat voor de zandhagedis door gerichte inrichtings- en beheersmaatregelen worden vergroot. Ook kan de kwaliteit van het habitat langs het pad aan de zuidrand van de gewenste uitbreidingslocaties door gerichte maatregelen worden verbeterd. Het gaat hierbij met name om het herstel van de aanwezige heidebermen.

Realisatie van de plannen voor uitbreiding op de gewenste uitbreidingslocatie van Recreatiepark De Thijmse Berg kan voor de zandhagedis de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door werkzaamheden.

Na realisatie: afname van de kwaliteit van het foerageergebied als gevolg van verstoring, en
mogelijke toename van de oppervlakte geschikt leefgebied.

Als de bovenstaande aanbevelingen worden opgevolgd, zal de uitbreiding naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Voor de zandhagedis behoeft op grond van de huidige situatie dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

5.4 Is een ontheffing nodig?

Uit het voorgaande is duidelijk geworden dat door het sparen van bepaalde terreindelen en elementen, en het treffen van enkele mitigerende maatregelen voorkomen kan worden dat de plannen leiden tot overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet voor strikter beschermde soorten. Dit is van belang omdat er na twee recente uitspraken van de Raad van State (Dienst Regelingen 2009) voor soorten die zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (voor de Thijmse Berg zijn dit: de vleermuizen en zandhagedis) geen ontheffing meer kan worden verleend voor '*de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*'. Voor het verkrijgen van een ontheffing van soorten die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn kan alleen een belang worden aangevoerd dat in de richtlijn wordt genoemd, waaronder een '*dwingende redenen van groot openbaar belang*'. Voor vogels (havik) is ook dat laatste niet meer mogelijk en kunnen als grond voor een ontheffing alleen nog redenen worden aangevoerd die worden genoemd in de Vogelrichtlijn.

Wat de juridische gevolgen van een en ander zijn, is gelet op de recente datum van deze uitspraken nog niet duidelijk. De praktische gevolgen zijn dat eventuele overtredingen van de verbodsbepalingen voorkomen dienen te worden door het treffen van mitigerende maatregelen. De voorgenomen mitigerende maatregelen worden in de vorm van een ontheffingaanvraag voorgelegd aan de Dienst Regelingen. Zijn de mitigerende maatregelen voldoende om overtredingen van de verbodsbepalingen te voorkomen, dan wordt de ontheffingaanvraag afgewezen: er is immers geen ontheffing nodig. Zijn de maatregelen onvoldoende dan volgt de gebruikelijke ontheffingprocedure, waarbij de kans dat een ontheffing verleend wordt, klein is.



Nadelige effecten voor beschermde soorten, zoals de rosse vleermuis, moeten worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen, bijvoorbeeld het sparen van bomen met potentiële verblijfplaatsen

6 De plannen en het ‘nee, tenzij-beginsel’: de ‘nee, tenzij-toets’

6.1 Wezenlijke waarden en kenmerken

In hoofdstuk 3 is een overzicht gegeven van de wet- en regelgeving met betrekking tot de bescherming van de EHS en is ingegaan op de ruimte die er wordt geboden aan de ontwikkeling van verblijfsrecreatieterreinen.

De belangrijkste vraag die met betrekking tot de uitbreiding beantwoord moet worden, is of die leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van het gebied. Tot de wezenlijke waarden en kenmerken worden gerekend:

- zones met bijzondere ecologische kwaliteit
- aaneengeslotenheid en robuustheid
- bijzondere soorten
- essentiële verbindingen

Of er sprake is van een significante aantasting van een van deze wezenlijke waarden en kenmerken wordt getoetst aan de hand van een aantal door de Provincie Utrecht opgestelde toetsingscriteria (NB. Deze toetsingscriteria zijn nog niet opgenomen in een officiële, openbare notitie van de Provincie en hebben derhalve een enigszins onzekere status).

Per waarde of kenmerk gaat het om de volgende toetsingscriteria:

- zones met bijzondere ecologische kwaliteit
 - o provinciale natuurwaardering - aantasten van gebieden met de natuurwaarden 'uitstekend' en 'goed'
 - o aantasten van oude boskernen van de categorie 'zeer waardevol' en 'bijzonder waardevol'
 - o natuurdoelen (UNAT's) zoals vastgelegd in de Natuurgebiedsplannen, en de voor realisatie van de natuurdoelen vereiste abiotische omstandigheden
- aaneengeslotenheid en robuustheid
 - o opsplitsing van een gebied
 - o verkleining van een gebied
- bijzondere soorten
 - o negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en Faunawet
 - o bedreigde soorten van de Rode en Oranje Lijsten uit de categorieën 'bedreigd', 'ernstig bedreigd' of 'op het punt van verdwijnen'
- essentiële verbindingen
 - o ecologische verbindingzones, robuuste verbindingen en ecoducten en faunapassages (tussen kerngebieden EHS) - door de ingreep wordt een verbinding 'ernstig belemmerd' of kan niet meer worden gerealiseerd
 - o foerageer- en migratieroutes - door de ingreep wordt een verbinding 'ernstig belemmerd' of kan niet meer worden gerealiseerd

6.2 Effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken

6.2.1 Bijzondere ecologische kwaliteit

Provinciale natuurwaardering

Op de provinciale natuurwaarderingskaart zijn de bossen van de gewenste uitbreidingslocatie aangemerkt als 'vochtig voedselarm bos met matige kwaliteit' en 'droog, voedselarm bos met een redelijke kwaliteit'. Alle bossen in de omgeving hebben een zelfde waardering, of een lagere, behoudens een smalle strook bos ten westen van de alternatieve uitbreidingslocatie die is aangeduid als 'droog, voedselarm bos met een goede kwaliteit' en de oude boskern ten zuiden en zuidwesten van het recreatiepark.

Omdat de uitbreidingsplannen van Recreatiepark De Thijmse Berg niet zullen ingrijpen op de abiotische omstandigheden van de bossen en de recreatiedruk in deze bossen al hoog is, is het niet aannemelijk dat de plannen zullen leiden tot aantasting van de terreinen in de directe omgeving van de uitbreidingslocaties waarvan de kwaliteit als 'uitstekend' of 'goed' zijn beoordeeld.



Het bos op de gewenste uitbreidingslocatie is aangeduid als een 'droog, voedselarm bos met een goede kwaliteit' (HB)

Oude boskernen

Ten zuiden van het recreatiepark ligt een laagte die naar het zuidwesten, naar de Autoweg, loopt en die begroeid is met een bos dat is aangeduid als een 'zeer waardevolle oude boskern'. Ten noorden van het recreatiepark liggen op het landgoed Remmerstein enkele bospercelen die zijn aangeduid als 'waardevolle oude boskern'.

Omdat de uitbreidingsplannen van Recreatiepark De Thijmse Berg niet zullen ingrijpen op de abiotische omstandigheden die vereist zijn voor de instandhouding van de zeer waardevolle oude boskern en omdat het evenmin aannemelijk is dat de uitbreiding zal leiden tot een overmatige betreding van deze boskern, zullen de plannen naar verwachting niet leiden tot aantasting van de terreinen in de directe omgeving van de uitbreidingslocaties waarvan de kwaliteit als 'uitstekend' of 'goed' zijn beoordeeld.

Natuurdoelen (UNAT's)

Op de Natuurdoeltypenkaart van de Provincie Utrecht (2002a) is aan de bossen op de uitbreidingslocaties het natuurdoeltype toegekend: Multifunctioneel bos met ontwikkelingsperspectief. (Hz-4B*). De toevoeging 'met ontwikkelingsperspectief' wil zeggen dat het hier gaat om bossen die op basis van de actuele of potentiële natuurwaarden of een strategische ligging in de EHS van veel belang zijn voor het ontwikkelen van hogere natuurwaarden. Het natuurdoeltype is een multifunctionele afgeleide van het doeltype Bosgemeenschappen van arme zandgrond, droog (Hz-3.13 d) en/of Bosgemeenschappen van leemgrond, droog (Hz-3-14 d).

Realisatie van de plannen zal ertoe leiden dat genoemd natuurdoeltype ter plaatse van de nieuwe kampeervelden, parkeervoorzieningen, ontsluitingen en overige voorzieningen niet meer gerealiseerd kan worden. Het gaat hierbij om een oppervlakte van maximaal 2,4 ha. Aangezien de uitbreidingslocaties onderdeel uitmaken van een aaneengesloten bosgebied met hetzelfde natuurdoeltype en het geen hoogwaardig natuurdoeltype betreft, maar een multifunctionele afgeleide die ook ruimte laat voor andere functies (bosbouw, recreatie), is het niet aannemelijk dat het niet meer kunnen realiseren van het gewenste natuurdoeltype zal leiden tot een significante aantasting van het functioneren van de EHS. Hierbij moet wel de kanttekening worden geplaatst dat de potenties van de gewenste uitbreidingslocatie op de korte en middellange termijn hoger zijn dan die van de alternatieve uitbreidingslocatie. Dat wil zeggen dat de ontwikkeling van een relatief goed ontwikkeld, min of meer natuurlijk bos op de gewenste uitbreidingslocatie naar verwachting sneller te realiseren zal zijn dan op de alternatieve uitbreidingslocatie.

6.2.2 Aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS

De uitbreidingslocaties maken als bestaande natuur onderdeel uit van de EHS. Met de uitbreiding van Recreatiepark De Thijmse Berg zal blijvend een oppervlakte van maximaal 2,4 hectare worden onttrokken aan de EHS. Dit leidt tot een verkleining van de EHS en daarmee volgens de toetsingscriteria van het NEE, tenzij-regime tot een significante aantasting van de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS.

Omdat beide uitbreidingslocaties tegen het bestaande park aanliggen, zullen er door de uitbreiding geen gebieden worden opgesplitst.

6.2.3 Bijzondere soorten

Op de gewenste uitbreidingslocatie (U1) komen negen soorten voor die voldoen aan de criteria van 'bijzondere soort' en op de alternatieve uitbreidingslocatie (U2) twee (tabel 7). Van de vleermuizen, boomkruiper en bruine winterjuffer zijn op de gewenste uitbreidingslocatie geen verblijfplaatsen en/of voortplantingslocaties vastgesteld. Deze soorten benutten het gebied om te jagen en uit te rijpen, en in het geval van de bruine winterjuffer mogelijk om te overwinteren. Van de eekhoorn zijn wel verblijfplaatsen en/of voortplantingslocaties vastgesteld en voor de zandhagedis fungeert een deel van het gebied als leefgebied, waar individuen hun gehele levenscyclus doorlopen. Dit laatste geldt mogelijk ook voor de hazelworm. Als de maatregelen worden uitgevoerd die in het kader van de natuurtoets zijn voorgesteld, is het niet aannemelijk dat de bijzondere soorten van de gewenste uitbreidingslocatie zullen verdwijnen, mede omdat de soorten ook aanwezig zijn in aangrenzende percelen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F	5	5
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii			3-IV	x	
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus			3-IV	x	
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula			3-IV	x	
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus			3-IV	x	
Eekhoorn	Sciurus vulgaris			2	x	
Boommarter	Martes martes			3-I	x	x
Havik	Accipiter gentilis			VR		x
Hazelworm	Anguis fragilis			3-I	x	
Zandhagedis	Lacerta agilis		2	3-IV	x	
Bruine winterjuffer	Sympecma fusca	BE	1		x	

Tabel 7. Bijzondere soorten op de gewenste (U1) en de alternatieve uitbreidingslocatie (U2)

2 in de kolom F&F = soort is opgenomen in tabel 2 van de AmvB art. 75; 3-I = soort is opgenomen in tabel 3 van de AmvB art. 75; 3-IV = soort is opgenomen in tabel 3 van de AmvB art. 75 en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn; VR = soort is beschermd krachtens de Vogelrichtlijn, nesten zijn jaar rond beschermd; BE = bedreigd; 2 = sterk bedreigd; 1= in Utrecht op het punt van verdwijnen

Van de twee bijzondere soorten die op de alternatieve uitbreidingslocatie voorkomen, is alleen van de havik een voortplantingslocatie aanwezig. De boommarter gebruikt het gebied vermoedelijk alleen om te jagen. Als de maatregelen met betrekking tot de havik die in het kader van de natuurtoets zijn voorgesteld, worden uitgevoerd, is het niet de verwachting dat deze soort van de alternatieve uitbreidingslocatie zal verdwijnen. Dat wil zeggen dat de locatie, evenals het bestaande park en de gewenste uitbreidingslocatie, deel zal blijven uitmaken van het territorium en het jachtgebied. Wel kan een andere broedlocatie gekozen worden, maar dat is bij haviken niet ongevoel. Veel nesten zijn slechts één of enkele jaren in gebruik. Van belang is in dezen dat er in de omgeving voldoende geschikte nestlocaties zijn en dat is in de omgeving van de Thijmse Berg het geval. De boommarter zal de locatie blijven gebruiken als jachtgebied en evenmin uit het gebied verdwijnen. Op grond van de bovenstaande overwegingen wordt geconcludeerd dat realisatie van de uitbreidingsplannen van Recreatiepark De Thijmse Berg naar verwachting geen significant negatief effect zal hebben op de aanwezige (deel)populaties van bijzondere soorten. Dit geldt zowel voor de gewenste uitbreidingslocatie als voor de alternatieve uitbreidingslocatie.

6.2.4 Essentiële verbindingen

Ten noorden of ten zuiden van Recreatiepark De Thijmse Berg moet de noordelijke tak van de Robuuste Ecologische Verbindingszone tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug (via de uiterwaarden van de Rijn) aangesloten worden op de Heuvelrug. Deze noordelijke tak loopt via de Grebbeberg, de Laarschenberg en het open agrarische gebied tussen Achterberg en Rhenen naar de noordostrand van de Utrechtse Heuvelrug. Op de kaart (figuur 2) is de ligging van deze verbinding indicatief aangegeven. Volgens deze kaart zou de verbinding ten zuiden van Recreatiepark De Thijmse Berg aantakken op de bossen van de Heuvelrug, maar deze locatie is minder geschikt, omdat de verbinding dan een bosstrook met vrij veel verspreide bebouwing langs de Verlengde Oude Veenendaalseweg zou moeten doorsnijden. Een kansrijkere locatie voor de aantakking van de REVZ ligt ten noorden van Recreatiepark De Thijmse Berg bij het landgoed Remmerstein. Deze locatie geniet ook bestuurlijk de voorkeur.

Uitbreiding van het recreatiepark op de gewenste uitbreidingslocatie kan bij een aantakking van de REVZ ten noorden van Recreatiepark De Thijmse Berg een nadelige invloed hebben op de functionaliteit van de REVZ als gevolg van verstoring door menselijke activiteiten en aanwezigheid. De mate waarin de functionaliteit van de REVZ nadelig beïnvloed wordt, is mede afhankelijk van de inrichting en inpassing van de uitbreiding. Als het zwaartepunt van

de uitbreiding aan de zuidzijde van het perceel komt te liggen, er een forse bosstrook (25 - 50 meter) in stand blijft aan de noordzijde van het perceel, er geen uitgangen worden gemaakt aan de noordzijde en de ontsluiting plaatsvindt vanuit de zuid(oost)zijde van het perceel, dan zal de verstoring naar verwachting beperkt zijn en niet leiden tot een 'ernstige belemmering' van de Robuuste Ecologische Verbindingszone. Bij een noordelijke aantakking van de REVZ ten noorden van Recreatiepark De Thijmse Berg heeft een uitbreiding in zuidelijke richting evenwel de voorkeur omdat er dan van een aantasting van de functionaliteit als gevolg van verstoring geen sprake zal zijn.

Binnen de beide uitbreidingslocaties zijn geen foerageer- of migratieroutes vastgesteld. Dientengevolge kunnen er door realisatie van de uitbreidingsplannen geen foerageer- of migratieroutes ernstig belemmerd worden.

Uitbreiding van Recreatiepark De Thijmse Berg op de gewenste uitbreidingslocatie kan bij een noordelijke aantakking van de REVZ leiden tot een significante aantasting van 'essentiële verbindingen' als gevolg van verstoring door menselijke aanwezigheid en activiteiten. De verstoring en daarmee de aantasting kan beperkt worden door gerichte inrichtings- en inpassingsmaatregelen. Als deze maatregelen worden getroffen, zal er naar verwachting geen sprake zijn van een 'ernstige belemmering' van de geplande REVZ. Een uitbreiding in zuidelijke richting geniet bij een noordelijke aantakking echter de voorkeur.



Recreatiepark De Thijmse Berg ligt nabij de noordelijke tak van de Robuuste Ecologische Verbindingszone tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug via de uiterwaarden van de Rijn. Op de foto natuurgebied de Blauwe Kamer met op de achtergrond de Grebbeberg (HB)

6.2.5 Samenvattend

Realisatie van de uitbreidingsplannen van Recreatiepark De Thijmse Berg zal, indien alle voorgestelde (inrichtings)maatregelen (zie hoofdstuk 8) worden uitgevoerd, naar verwachting niet leiden tot een significante aantasting van zones met een bijzondere ecologische kwaliteit, van bijzondere soorten en van essentiële verbindingen. Wel zal er sprake zijn van een significante aantasting van de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS.

7 Maatregelen

Ter behoud en versterking van de aanwezige natuurwaarden kan zowel op de uitbreidingslocaties als op het bestaande park een aantal maatregelen worden getroffen. Deze maatregelen kunnen voor een deel tevens leiden tot natuurwinst (zie paragraaf 7.4).

7.1 Aanbevelingen voor beheer en inrichting op de gewenste uitbreidingslocatie

- Het zwaartepunt van de uitbreiding komt te liggen in het zuidelijke deel van het perceel. Hier worden ook de openbare voorzieningen gesitueerd.
- Langs de noordzijde van het perceel wordt een brede bosstrook (25-50 meter) gehandhaafd. Deze strook wordt zonodig aanvullend ingericht en op een natuurlijke wijze beheerd.
- Er komen geen uitgangen aan de noordzijde van de uitbreiding.
- De ontsluiting van de uitbreiding vindt plaats vanuit de zuid(oost)zijde van het perceel.
- Door gericht beheer worden de heiderelicten aan de zuidzijde van het perceel versterkt.
- Tussen het bos en de kampeervelden worden natuurlijke bosranden met struiken en droge grazige of heischrale vegetaties ontwikkeld.
- De kampeervelden worden niet vaker gemaaid dan voor het gebruik strikt noodzakelijk is.
- Het storten van tuinafval in de bosranden van dit perceel die grenzen aan het bestaande park wordt actief tegengegaan.
- Bij de aanleg van opgaande beplantingen wordt uitsluitend soortecht, inheems en streekeigen materiaal gebruikt.

7.2 Aanbevelingen voor beheer en inrichting op de alternatieve uitbreidingslocatie

- Het bos in een straal van vijftig meter rondom de nestboom van de havik wordt gespaard.
- Tussen het bos en de kampeervelden worden natuurlijke bosranden met struiken en droge grazige of heischrale vegetaties ontwikkeld.
- De kampeervelden worden niet vaker gemaaid dan voor het gebruik strikt noodzakelijk is.
- Bij de aanleg van opgaande beplantingen wordt uitsluitend soortecht, inheems en streekeigen materiaal gebruikt.

7.3 Aanbevelingen voor beheer en inrichting op het bestaande park

- In het gebiedsdeel rondom de tennisbaan en parkeerplaats 2 worden door gericht beheer ten behoeve van de zandhagedis stroken met droog grasland en zo mogelijk droge heide ontwikkeld.
- In hetzelfde gebiedsdeel worden op overhoeken tevens stroken met braamstruweel en bloemrijke ruigte ontwikkeld of in stand gehouden.
- Op overgangen tussen de aanwezige bosrestanten en open terreindelen worden natuurlijke bosranden met struiken en droge grazige of heischrale vegetaties ontwikkeld.

- Langs de randen van de grasveldjes op het nieuwe deel van het park worden stroken droog bloemrijk/heischraal grasland ontwikkeld en als zodanig beheerd.
- De aanwezige uitheemse struiken op de openbare terreindelen worden in meerderheid vervangen door inheemse of ingeburgerde soorten. Deze omvorming kan geleidelijk zijn beslag krijgen.
- Bij nieuwe aanplant van bomen en struiken worden geen cultivars of uitheemse soorten gebruikt, maar soortecht, inheems en streekeigen materiaal.

7.4 Natuurwinst

Door uitvoering van bovenstaande maatregelen kan er ten opzichte van de huidige situatie voor de natuur enige winst worden geboekt, zowel in het bestaande park als op de uitbreidingslocaties. De maatregelen kunnen er onder andere toe leiden dat de aanwezige restpopulatie van zandhagedis wordt versterkt.

Veel meer winst is er te behalen als de uitbreiding van Recreatiepark De Thijmse Berg in breder verband wordt gezien door dit project onderdeel te maken van de omvorming van de gemeentebossen van Rhenen waartoe ook de beide uitbreidingslocaties behoren. Deze omvorming zou moeten plaatsvinden op basis van een beheervisie waarin wordt aangegeven op welke wijze de bossen een natuurlijker beheer en inrichting zouden kunnen krijgen. In de aanloop naar het onderhavige onderzoek is hiervan ook sprake geweest.

Een verdere mogelijkheid voor het behalen van natuurwinst bestaat uit het inrichten van een deel van de toekomstige Robuuste Ecologische Verbindingszone in het kader van de verplichte boscompensatie (Boswet) in het open agrarische gebied tussen de Laarschenberg en de Nieuwe Veenendaalseweg.

8 Conclusies

8.1 Conclusies aangaande de Flora- en Faunawet

- Op de gewenste uitbreidingslocatie zijn, inclusief broedvogels, 45 beschermde soorten aangetroffen: 13 soorten zoogdieren, 30 soorten vogels en 2 reptielen.
- Van deze soorten genieten de vleermuizen, eekhoorn, boommarter, hazelworm en zandhagedis striktere bescherming.
- Op de alternatieve uitbreidingslocatie zijn, inclusief broedvogels, 23 beschermde soorten aangetroffen: 1 plant, 5 soorten zoogdieren en 17 soorten vogels.
- Van deze soorten genieten boommarter en havik striktere bescherming.
- De uitbreidingsplannen voor Recreatiepark De Thijmse Berg zijn te karakteriseren als een ruimtelijke ontwikkeling.
- Als voor de in het gebied aanwezige beschermde soorten mitigerende maatregelen worden getroffen, zal realisatie van de uitbreidingsplannen naar verwachting niet leiden tot overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Er behoeft in dat geval geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.
- Wel is het raadzaam de voorgestelde mitigerende maatregelen, in de vorm van een ontheffingaanvraag, ter beoordeling voor te leggen aan de Dienst Regelingen.

8.2 Conclusies aangaande de bescherming van de EHS

- De beide uitbreidingslocaties maken als 'bestaande natuur' onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.
- De Structuurvisie Provincie Utrecht (Provincie Utrecht 2008) schrijft voor dat bij plannen voor gebieden binnen en in de nabijheid van de groene contour vooraf dient te worden nagegaan of de plannen leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken.
- Onder de wezenlijke waarden en kenmerken van een gebied worden verstaan:
 - o zones met bijzondere ecologische kwaliteit
 - o aaneengeslotenheid en robuustheid
 - o bijzondere soorten
 - o essentiële verbindingen
- Voor beide uitbreidingslocaties geldt dat er met de uitbreidingsplannen naar verwachting geen significante aantasting zal plaatsvinden van zones met bijzondere ecologische kwaliteiten en van bijzondere soorten.
- Bij realisatie van de plannen op de gewenste uitbreidingslocatie kan er een significante aantasting optreden van essentiële verbindingen, in het bijzonder van de Robuuste Ecologische Verbindingszone Veluwe-Utrechtse Heuvelrug.
- Door het treffen van gerichte inrichtings- en inpassingsmaatregelen kan een significante aantasting worden voorkomen.
- Bij een noordelijke aantakking van de REVZ gaat de voorkeur evenwel uit naar een zuidelijke uitbreiding omdat van een aantasting van essentiële verbindingen dan geen sprake is.
- Met de uitbreiding op een van beide locaties zal een oppervlakte van ca. 2,4 ha aan de EHS worden onttrokken. Dit leidt tot een verkleining van de EHS en daarmee volgens de toetsingscriteria van het nee, tenzij-regime tot een significante aantasting van de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS.

8.3 Natuurwinst

- Door het treffen van specifieke inrichtings- en beheersmaatregelen op de uitbreidingslocaties en in het bestaande park kunnen de nadelige effecten van de uitbreiding voor de natuur worden beperkt en kunnen voor bepaalde soorten nieuwe mogelijkheden worden gecreëerd.
- Door het treffen van bepaalde inrichtingsmaatregelen kan in het gehele gebied ten opzichte van de huidige situatie een bescheiden natuurwinst worden geboekt. Dit betreft onder andere het versterken van de restpopulatie van de zandhagedis.
- Meer winst voor de natuur is te behalen door de uitbreiding van Recreatiepark De Thijmse Berg onderdeel te maken van de omvorming van de gemeentebossen van Rhenen waartoe ook de beide uitbreidingslocaties behoren. Deze omvorming zou moeten plaatsvinden op basis van een beheervisie waarin wordt aangegeven op welke wijze de bossen een natuurlijker beheer en inrichting zouden kunnen krijgen.
- Een verdere mogelijkheid voor het behalen van natuurwinst bestaat uit het inrichten van een deel van de toekomstige Robuuste Ecologische Verbindingszone in het kader van de verplichte boscompensatie (Boswet) in het open agrarische gebied tussen de Laarschenberg en de Nieuwe Veenendaalseweg.

9 Geraadpleegde literatuur

- Backes, Ch.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks 2004. Hoofdpijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers bv., Den Haag.
- Bal, D., H.M. Beijer, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff 2001. Handboek Natuurdoeltypen, Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020, Wageningen.
- Beenen, R. (red.) 1998. Werkdocument Soortenbeleid, onderdeel fauna. Provincie Utrecht, Utrecht.
- Beenen, R., E. van den Dool & W. Timmers 2002. Werkdocument Soortenbeleid, onderdeel flora. Provincie Utrecht, Utrecht.
- Beusekom, R. van, et al. [red.] 2005. Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels. Tirion Uitgevers B.V. Baarn.
- Dienst Regelingen van het ministerie van LNV 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Brief, Den Haag.
- Hom, C.C., P.H.C. Lina, G. van Ommering, R.C.M. Creemers & H.J.R. Lenders 1996. Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 25. IKC, Wageningen.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering 1996. Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC-Natuurbeheer nr. 21. IKC, Wageningen.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.P.M. Witte & D. Bal 2000. Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. Gorteria 26(4): 85-208.
- Ministerie van LNV 2000. Bescherming van planten en dieren. *Over de Flora- en Faunawet*. Brochure nr. 03. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002a. Ter bescherming van onvervangbare flora en fauna. Algemene toelichting op de Flora- en Faunawet. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002b. Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen en dergelijke. Over de Flora- en Faunawet in Nederland. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren. De Flora- en Faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ommering, G. van, I. van Halder, C.A.M. van Zwaay & I. Wynhoff 1995. Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC-Natuurbeheer nr. 18, IKC, Wageningen.
- Provincie Utrecht 1992. Beleidsplan Natuur en Landschap Provincie Utrecht (BNLU). Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 1993. Werkdocument Ecologische Verbindingszones. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2002a. Utrechtse Natuurdoeltypen. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2002b. Natuurgebiedsplan Utrechtse Heuvelrug. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2004. Streekplan 2005-2015. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2005. Inhoud onderzoek door initiatiefnemer naar significante aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS (concept). Notitie, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2006a. Handleiding bestemmingsplannen. Beleidsdeel. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2006b. Handleiding bestemmingsplannen. Servicedeel. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2007. Uitwerking ruimtelijk beleid verblijfsrecreatie binnen de EHS (Heuvelrug). B-stuk. Notitie, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2008. Structuurvisie Provincie Utrecht. Rapport, Utrecht.
- Schaminée, J.H.J., A.H.F. Stortelder & E.J. Weeda 1995. De vegetatie van Nederland. Deel 2. Plantengemeenschappen van wateren, moerassen en natte heiden. Opulus Press, Uppsala/Leiden.

- Schaminée, J.H.J., A.H.F. Stortelder & E.J. Weeda 1996. De vegetatie van Nederland. Deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en droge heiden. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- Schaminée, J.H.J., E.J. Weeda & V. Westhoff 1998. De vegetatie van Nederland. Deel 4. Plantengemeenschappen van de kust en van binnenlandse pioniermilieus. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- Stortelder, A.H.F., J.H.J. Schaminée & P.W.F.M. Hommel 1999. De vegetatie van Nederland. Deel 5. Plantengemeenschappen van ruigten, struwelen en bossen. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- Stichting voor Bodemkartering (Stiboka) 1981. Bodemkaart van Nederland. Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering (Stiboka) 1982. Geomorfologische kaart van Nederland. Wageningen.
- Vugt, C. de 2008. Rhenen (U), Recreatieoord De Thijmse Berg. Natuurtoets. BILAN, Tilburg.
- Werf, S. van der 1991. Natuurbeheer in Nederland, deel 5. Bosgemeenschappen. Pudoc, Wageningen.
- Wildschut, J.T., H.J. Brijker & E. van den Dool, 2004. Oude boskernen van de Utrechtse Heuvelrug. Provincie Utrecht, sector RER, Utrecht.

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Park	U1	U2
Akkerdistel	Cirsium arvense	x		
Akkerhoornbloem	Cerastium arvense	x		
Akkerklokje	Campanula rapunculoides	x		
Akkerkool	Lapsana communis	x	x	
Akkermelkdistel	Souchus arvensis	x		
Akkervergeet-mij-nietje	Myosotis arvensis	x		
Akkerviooltje	Viola arvensis	x		
Amerikaans krentenboompje	Amelanchier lamarckii	x	x	x
Amerikaanse eik	Quercus rubra	x	x	x
Amerikaanse vogelkers	Prunus serotina	x	x	x
Beekpunge	Veronica beccabunga	x		
Behaarde boterbloem	Ranunculus sardous	x		
Beklierde duizendknoop	Persicaria lapathifolia	x		
Bergbasterdwederik	Epilobium montanum	x		
Beuk	Fagus sylvatica	x	x	x
Bijvoet	Artemisia vulgaris	x		
Bitterzoet	Solanum dulcamara	x		
Blauw glidkruid	Scutellaria galericulata	x		
Blauwe bosbes	Vaccinium myrtillus	x	x	
Bleekgele droogbloem	Gnaphalium luteo-album	x		
Bleke klapproos	Papaver dubium	x		
Bochtige smelev	Deschampsia flexuosa	x	x	x
Boerenwormkruid	Tanacetum vulgare	x		
Bosaardbei	Fragaria vesca	x		
Bosandoorn	Stachys sylvatica	x		
Boskruiskruid	Senecio sylvaticus	x		x
Bosveldkers	Cardamine flexuosa	x		x
Boswilg	Salix caprea	x		
Brede lathyrus	Lathyrus latifolius	x		
Brede stekelvaren	Dryopteris dilatata	x	x	x
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine	x		
Brem	Cytisus scoparius	x	x	
Canadapopulier	Populus X canadensis	x		
Canadese fijnstraal	Conyza canadensis	x		
Dagkoekoeksbloem	Silene dioica	x	x	x
Dauwbraam	Rubus caesius	x		
Douglasspar	Pseudotsuga menziesii	x	x	x
Drienerfmuur	Moehringia trinervia	x	x	x
Duinriet	Calamagrostis epigejos	x		
Duits viltkruid	Filago vulgaris	x		
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	x		
Engels raaigras	Lolium perenne	x		
Fijn schapengras	Festuca filiformis	x	x	
Fijnspar	Picea abies	x	x	
Fioringras	Agrostis stolonifera	x		
Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris	x		x
Framboos	Rubus idaeus	x	x	
Geel nagelkruid	Geum urbanum	x		
Geelrode naalddaar	Setaria pumila	x		
Gehoornde klaverzuring	Oxalis corniculata	x		
Gekroesde melkdistel	Sonchus asper	x		
Gele dovenetel	Lamiastrum galeobdolon	x	x	x
Gestreepte witbol	Holcus lanatus	x	x	x
Gevlekte dovenetel	Lamium maculatum	x		
Gewone berenklauw	Heracleum sphondylium	x		
Gewone braam	Rubus fruticosus	x	x	x
Gewone brunel	Prunella vulgaris	x		
Gewone eikvaren	Polypodium vulgare		x	
Gewone ereprijs	Veronica chamaedrys	x		x
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus	x		
Gewone hennepnetel	Galeopsis tetrahit	x		x

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten (vervolg)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Park	U1	U2
Gewone hoornbloem	Cerastium f. vulgare	x	x	x
Gewone klit	Arctium minus	x		
Gewone melkdistel	Sonchus oleraceus	x		
Gewone paardenbloem	Taraxacum officinale	x		x
Gewone raket	Sisymbrium officinale	x		
Gewone reigersbek	Erodium cicutarium cicutarium	x		
Gewone rolklaver	Lotus c. corniculatus	x		x
Gewone smeerwortel	Symphytum officinale	x		
Gewone spurrie	Spergula arvensis	x		
Gewone steenraket	Erysimum cheiranthoides	x		
Gewone veldbies	Luzula campestris	x	x	
Gewone vlier	Sambucus nigra	x		x
Gewone vogelkers	Prunus padus	x		
Gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum	x		
Gewoon biggenkruid	Hypochaeris radicata	x	x	x
Gewoon duizendblad	Achillea millefolium	x		x
Gewoon herderstasje	Capsella bursa-pastoris	x		
Gewoon langbaardgras	Vulpia myuros	x		
Gewoon reukgras	Anthoxanthum odoratum	x		
Gewoon sneeuwklokje	Galanthus nivalis	x		
Gewoon speenkruid	Ranunculus ficaria bulbifer	x		
Gewoon struisgras	Agrostis capillaris	x	x	x
Gewoon varkensgras	Polygonum aviculare	x		x
Gewoon vingerhoedskruid	Digitalis purpurea	x	x	x
Glad vingergras	Digitaria ischaemum	x	x	
Gladde witbol	Holcus mollis	x		x
Glanshaver	Arrhenatherum elatius	x		
Goudlork	Larix kaempferi	x		
Grasmuur	Stellaria graminea	x		
Grauwe wilg	Salix cinerea cinerea	x		
Greppelrus	Juncus bufonius	x	x	x
Groene naaldaar	Setaria viridis	x		
Groot heksenkruid	Circaea lutetiana	x		
Grote brandnetel	Urtica dioica	x	x	x
Grote kaardebol	Dipsacus fullonum	x		
Grote kattenstaart	Lythrum salicaria	x		
Grote muur	Stellaria holostea		x	
Grote teunisbloem	Oenothera erythrosepala	x		
Grote weegbree	Plantago major major	x	x	x
Grote windhalm	Apera spica-venti	x		
Grove den	Pinus sylvestris	x	x	x
Haagbeuk	Carpinus betulus	x		
Haagliguster	Ligustrum ovalifolium	x		
Haagwinde	Calystegia sepium	x		
Hanenpoot	Echinochloa crus-galli	x		
Harig knopkruid	Galinsoga quadriradiata	x		
Harig wilgenroosje	Epilobium hirsutum	x		
Hazelaar	Corylus avellana	x		
Hazenpootje	Trifolium arvense	x		
Heggenduizendknoop	Fallopia dumetorum	x		
Hondsdrif	Glechoma hederacea	x	x	x
Hondspeterselie	Aethusa cynapium	x		
Hondsroos	Rosa canina	x		
Hop	Humulus lupulus	x		
Hopklaver	Medicago lupulina	x		
Hulst	Ilex aquifolium	x	x	x
Jakobskruid	Senecio jacobaea	x	x	x
Japanse duizendknoop	Fallopia japonica	x		
Japanse larix	Larix kaempferi	x	x	x
Kaal knopkruid	Galinsoga parviflora	x		
Kantige basterdwederik	Epilobium tetragonum	x		

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten (vervolg)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Park	U1	U2
Kleefkruid	Galium aparine	x	x	x
Klein hoefblad	Tussilago farfara	x	x	
Klein kruiskruid	Senecio vulgaris	x	x	x
Klein springzaad	Impatiens parviflora	x		x
Klein streepzaad	Crepis capillaris	x		x
Klein vogelpootje	Ornithopus perpusillus	x	x	
Kleine brandnetel	Urtica urens	x		
Kleine duizendknoop	Persicaria minor	x		
Kleine klaver	Trifolium dubium	x		
Kleine leeuwenklauw	Aphanes inexpectata	x		
Kleine leeuwentand	Leontodon saxatilis	x		
Kleine maagdenpalm	Vinca minor	x		
Kleine ooievaarsbek	Geranium pusillum	x		
Kleine varkenskers	Coronopus didymus	x		
Kleine veldkers	Cardamine hirsuta	x	x	x
Klimop	Hedera helix	x	x	x
Klimopereprijs	Veronica hederifolia	x		
Kluwenhoombloem	Cerastium glomeratum	x	x	x
Kluwenzuring	Rumex conglomeratus	x		
Knopig helmkruid	Scrophularia nodosa	x		x
Koninginnekruid	Eupatorium cannabinum	x		
Koninginnenkruid	Eupatorium cannabinum	x		
Korrelganzenvoet	Chenopodium polyspermum	x		
Kromhals	Anchusa arvensis	x		
Kroontjeskruid	Euphorbia helioscopia	x		
Kropaar	Dactylis glomerata	x		x
Kruipend zenegroen	Ajuga reptans	x		
Kruipende boterbloem	Ranunculus repens	x		
Kruipganzerik	Potentilla anglica	x		
Kruldistel	Carduus crispus	x		x
Krulzuring	Rumex crispus	x		
Kweek	Elytrigia repens	x		
Late guldenroede	Solidago gigantea	x		
Laurierkers	Prunus laurocerasus	x		
Lelietje-van-dalen	Convallaria majalis	x	x	
Liebevrouwebedstro	Galium odoratum	x		
Liggend walstro	Galium saxatile		x	x
Liggende vetmuur	Sagina procumbens	x	x	
Look-zonder-look	Alliaria petiolata	x	x	
Maarts viooltje	Viola odorata	x		
Madeliefje	Bellis perennis	x	x	
Mannetjesereprijs	Veronica officinalis	x	x	
Mannetjesvaren	Dryopteris filix-mas	x		
Melganzenvoet	Chenopodium album	x		
Middelste teunisbloem	Oenothera biennis	x		
Moederkruid	Tanacetum parthenium	x		
Moerasdroogbloem	Gnaphalium uliginosum	x		
Moeraskers	Rorippa palustris	x		
Moerasrolklaver	Lotus pedunculatus	x		
Moerasspirea	Filipendula ulmaria	x		
Muizenoor	Hieracium pilosella	x	x	
Muurpeper	Sedum acre	x		
Muursla	Mycelis muralis	x	x	x
Noorse esdoorn	Acer platanoides	x		
Oranje havikskruid	Hieracium aurantiacum	x		
Paarse dovenetel	Lamium purpureum	x		
Pastinaak	Pastinaca sativa	x		
Penningkruid	Lysimachia nummularia	x		
Perzikkruid	Persicaria maculosa	x		x
Pijpenstrootje	Molinia caerulea	x	x	
Pilzegge	Carex pilulifera	x	x	x

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten (vervolg)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Park	U1	U2
Pinksterbloem	Cardamine pratensis	x		
Pitrus	Juncus effusus	x	x	x
Pontische rododendron	Rhododendron ponticum	x		
Rankende helmbloem	Ceratocarpus claviculata	x		x
Reigersbek	Erodium cicutarium	x		
Reukeloze kamille	Tripleurospermum maritimum	x		
Reuzenbalsemien	Impatiens glandulifera	x		
Reuzenzilverpar	Abies grandis	x		
Reuzenzwenkgras	Festuca gigantea	x		
Ridderzuring	Rumex obtusifolius	x		x
Riet	Phragmites australis	x		
Rietgras	Phalaris arundinacea	x		
Rimpelroos	Rosa rugosa	x		
Robertskruid	Geranium robertianum	x	x	x
Robinia	Robinia pseudoacacia	x		
Rode klaver	Trifolium pratense	x		
Rode schijnsparrie	Spergularia rubra	x	x	
Rood zwenkgras	Festuca rubra	x		
Ruig klokje	Campanula trachelium	x		
Ruige zegge	Carex hirta	x		
Ruw beemdgras	Poa trivialis	x		
Ruwe berk	Betula pendula	x	x	x
Ruwe iep	Ulmus glabra	x		
Schaduwgras	Poa nemoralis	x		
Schapenzuring	Rumex acetosella	x	x	x
Schermhavikskruid	Hieracium umbellatum	x		
Scherpe boterbloem	Ranunculus acris	x		
Schietwilg	Salix alba	x		
Schijfkamille	Matricaria discoidea	x		x
Schijnaardbei	Potentilla indica	x		
Servische spar		x		
Sint-Janskruid	Hypericum perforatum	x		x
Slaapbol	Papaver somniferum	x		
Sleedoom	Prunus spinosa	x		
Smalle stekelvaren	Dryopteris carthusiana	x		x
Smalle weegbree	Plantago lanceolata	x		
Spaanse aak	Acer campestre	x		
Speenkruid	Ficaria verna	x		
Speerdistel	Cirsium vulgare	x		x
Sporkehout	Rhamnus frangula	x	x	
Stalkaars	Verbascum densiflorum	x		
Stijve klaverzuring	Oxalis fontana	x		
Stinkende gouwe	Chelidonium majus	x		
Straatgras	Poa annua	x	x	x
Struikhei	Calluna vulgaris	x	x	
Tamme kastanje	Castanea sativa	x		
Tandjesgras	Danthonia decumbens		x	
Tarwe	Triticum aestivum	x		
Taxus	Taxus baccata	x	x	
Tengere rus	Juncus tenuis	x	x	x
Tijmreprijs	Veronica serpyllifolia	x	x	x
Tormentil	Potentilla erecta		x	
Trekrus	Juncus squarrosus		x	
Trosvlier	Sambucus racemosa	x		x
Tuinbingelkruid	Mercurialis annua	x		
Tuinjudaspenning	Lunaria annua	x		
Tuinwolfsmelk	Euphorbia peplus	x		
Veelbloemige veldbies	Luzula multiflora	x	x	x
Veelkleurig vergeet-mij-nietje	Myosotis discolor	x		
Veldbeemdgras	Poa pratensis	x		
Veldereprijs	Veronica arvensis	x		

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten (vervolg)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Park	U1	U2
Veldzuring	Rumex acetosa	x		x
Vertakte leeuwentand	Leontodon autumnalis	x		x
Vijfvingerkruid	Potentilla reptans	x		
Viltganzerik	Potentilla argentea	x		
Vogelkers	Prunus padus	x		
Vogelmuur	Stellaria media	x	x	x
Vroege haver	Aira praecox	x		
Vroegeling	Erophila verna	x		
Waterpeper	Persicaria hydropiper	x	x	x
Westelijke hemlocksspar	Tsuga heterophylla	x		
Wilde akelei	Aquilegia vulgaris	x		
Wilde bertram	Achillea ptarmica	x		
Wilde kamperfoelie	Lonicera periclymenum	x	x	x
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus	x		
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia	x	x	x
Wilde marjolein	Origanum vulgare	x		
Wilgenroosje	Chamerion angustifolium	x	x	x
Wintereik	Quercus petraea	x		
Witte dovenetel	Lamium album	x		
Witte klaver	Trifolium repens	x		x
Witte winterpostelein	Claytonia perfoliata	x		
Zachte berk	Betula pubescens	x		
Zachte dravik	Bromus hordeaceus	x		
Zachte ooievaarsbek	Geranium molle	x	x	
Zandpaardenbloem	Taraxacum laevigatum	x		
Zandraket	Arabidopsis thaliana	x		
Zandzegge	Carex arenaria	x	x	
Zeepkruid	Saponaria officinalis	x		
Zegekruid	Nicandra physalodes	x		
Zevenblad	Aegopodium podagraria	x		
Zilverhaver	Aira caryophylla	x		
Zilverschoon	Potentilla anserina	x		
Zomereik	Quercus robur	x	x	x
Zonnebloem	Helianthus annuus	x		
Zwaluwtong	Fallopia convolvulus	x		
Zwarte den	Pinus nigra	x	x	
Zwarte els	Alnus glutinosa	x		
Zwarte nachtschade	Solanum nigrum nigrum	x		

Een kruisje in de kolom Park wil zeggen dat de betreffende soort is waargenomen in het bestaande recreatiepark; een kruisje in de kolom U1 wil zeggen dat de betreffende soort is waargenomen in de gewenste uitbreidingslocatie, en een kruisje in de kolom U2 wil zeggen dat de betreffende soort is waargenomen in de alternatieve uitbreidingslocatie.